

DARBININKAS

Vol. LXXXIV, Nr. 25
Birželis - June 18, 1999 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- **Prezidentas Valdas Adamkus** birželio 8 d. dalyvavo Lenkijos Elko mieste popiežiaus Jono Pauliaus II aukojamose Šv. Mišiose. Į Elką, esantį maždaug už 100 kilometrų nuo sienos su Lietuva, V. Adamkus skrido Lietuvos karinių oro pajėgų sraigtasparniu. Jis atvyko anksčiau negu popiežius, todėl turėjo galimybę pasitikti Šventąjį Tėvą ir pabendrauti su juo prieš Šv. Mišias.

- **2001 metų gegužės 27-31** dienomis įvyksiančiai NATO valstybių parlamentinės asamblėjos sesijai Vilniuje surengti reikės maždaug 7 mln. litų. Iš jų per 4 mln. bus panaudota elektroninei įrangai įsigyti. Sesijoje gali dalyvauti nuo 600 iki 800 NATO valstybių parlamentarų. Tokius skaičius pateikė šios asamblėjos organizacinio komiteto pirmininkas, Seimo pirmasis vicepirmininkas Andrius Kubilius. 2001 metų sesija Vilniuje - pirmasis tokio masto politinis renginys Lietuvoje.

- **Per gegužės mėnesį** dešimtadaliu išaugę pasaulinės naftos produktų kainos turėjo didžiausią įtaką gamintojų parduotai produkcijai, kurios kainų indeksas per praėjusį mėnesį, palyginti su balandžiu, padidėjo 1,5 proc. Visus praėjusius metus pamažu pigusi pramonės produkcija šiemet nuo kovo mėnesio, padidėjus naftos produktų kainoms, pradėjo brangti. Tačiau kaip kovo ir balandžio mėnesiais, taip ir gegužę, neskaiciuojant naftos perdirbimo veiklos, pramonės produkcijos kainos sumažėjo. Per praėjusį mėnesį pramonės gaminių kainos sumažėjo 0,4 proc., o per pastaruosius dvylika mėnesių - 1,4 proc.

- **Antrojo pasaulinio karo** metų sprogmenų arsenalas birželio 6 d. aptiktas Kretingos rajono Sauserių kaime. Pirmieji sprogmenis kaimo arimuose pastebėjo vietos gyventojai, kurie apie radinį informavo policiją. Į Sauserių kaimą atvykę 7-ojo Pamaro dragūnų bataliono išminuotojai atidžiau apžiūrėjo teritoriją ir suskaičiavo šešiasdešimt septynias 82 mm kalibro minosvaidžių minas. Jos buvo be sprogdiklių, tačiau su užtaisais. Visos minos birželio 7 d. išgabentos į Kairių poligoną ir jame sunaikintos.

- **Vyriausybė patvirtino** Nevėžio upės aplinkosauginio vandens debito palaikymo ir Upių mašalų populiacijos reguliavimo programas. Šioms programoms vykdyti iš Privatizavimo fondo šiemet bus skirta po 300 tūkstančių litų.

- **Negalutiniais Finansų ministerijos** vertinimais, dėl realių pajamų slėpimo turgavietėse ir kitose prekyvietėse per metus valstybei nesumokama apie 400 mln. litų vien tik pridėtinės vertės mokesčio. Valstybinė mokesčių inspekcija perdavė Vidaus reikalų ministerijai sąrašą įmonių, slepiančių realias pajamas.

- **Prekybą ir investicijas** tarp Lietuvos ir Kanados skatinas Vilniuje įsteigta Kanados ir Lietuvos verslo asociacija. Kanados ambasadorius Lietuvai William Clarke teigia, kad naujosios asociacijos nariu gali tapti bet kuris verslininkas ar įmonė, plėtojanti verslą tarp Kanados ir Lietuvos.

PASIRAŠYTAS SUSITARIMAS DĖL SERBIJOS PAJĖGŲ IŠVEDIMO IŠ KOSOVO

Po 11 savaitių intensyvios NATO oro smūgių kampanijos, Serbijos pajėgos, įgyvendindamos Jugoslavijos ir Vakarų pasirašytą taikos susitarimą, palieka Kosovą. "Karas baigėsi", birželio 9 d. Jugoslavijos generolas pulkininkas Svetozar Marjanovič ištarė po užsitiesusių derybų Prancūzijos karo bazėje.

NATO generalinis sekretorius Javier Solana sakė, kad Aljansas patvirtino susitarimą, tačiau, anot jo, Jugoslavijos bombardavimas bus nutrauktas tik tada, kai Aljansas įsitikins, kad Serbijos pajėgos tikrai palieka Kosovą. "Mes nuo pradžių sakėme... kad esame pasirengę sustabdyti oro operacijas, kai įsitikinsime, jog prasidėjo Jugoslavijos pajėgų išvedimas",

sakė Ch. Solana.

Serbijos pareigūnai sakė, kad Belgradas pradėjo išvesti pajėgas birželio 10 d.

Savo pareiškime birželio 10 d. Kosovo sukilėliai paskelbė nutraukia ugnį, kai tik Jugoslavijos armija sustabdys visas operacijas provincijoje ir pradės išvedimą. Kosovo išlaisvinimo armija (KIA) taip pat pasiliko teisę atsakyti ugnimi, jei juos pultų "priešiški serbų daliniai".

Pabėgėliai šiaurės Albanijoje džiūgaudami sveikino vienas kitą, išgirdę naujienas apie susitarimą.

Jugoslavijos sostinėje tūkstančiai žmonių, nepaisydami sugriautos šalies bei prezidento Slobodano Miloševićiaus sutikimo su Vakarų reikalavimais, kurių jis

prisiekė niekada nevykdyti, išėjo į gatves švęsti tai, ką šalies Vyriausybė pavadino pergale.

Pagal birželio 9 d. pasirašytą techninį kariškių susitarimą, serbų pajėgos atsitraukimui turės 11 dienų.

"Jei serbai laikysis to, ką pasirašė, žudynės baigsis ir prasidės taika", sakė JAV gynybos sekretorius William Cohen.

Pirmieji turėtų įžengti Britanijos ir Prancūzijos taikdariai.

Birželio 9 d. į Makedoniją atvyko dar 800 NATO karių. Dabar šioje valstybėje iš viso yra 17,5 tūkst. Aljanso karių, o dar keli šimtai turi atvykti per 24 valandas.

Taikos palaikymo pajėgas Kosove sudarys 49 tūkst. karių, iš kurių 7 tūkst. bus iš JAV.

Omnitel Laikas

PO DVEJŲ METŲ VILNIUJE ĮVYKS NATO PARLAMENTINĖ ASAMBLĖJA

Lietuvai teks garbė 2001 metų gegužę surengti NATO parlamentinės asamblėjos pavasario sesijos posėdį, pranešė Seimo pirmininko pirmasis pavaduotojas Andrius Kubilius. Spaudos konferencijoje birželio 7 d. A. Kubilius pranešė, jog šis renginys "Lietexpo" rūmuose Vilniuje vyks 2001 metų gegužės 27-31 dienomis. Pasak jo, tai bus visų didžiausias tarptautinis politinis renginys Lietuvoje. Lietuvoje nėra tinkamo dydžio konferencijų centro, todėl pa-

širintos tarptautinio parodų centro patalpos.

Anot Seimo pirmininko pavaduotojo, numatoma, kad sesijoje dalyvaus nuo 600 iki 800 žmonių, neįskaitant juos lydinčių asmenų ir žurnalistų.

A. Kubiliaus teigimu, iškilis rimtų sunkumų apgyvendinti dalyvius, nes Vilniuje gali pritrūkti vietų viešbučiuose.

Renginys kainuos 6,9 mln. litų, iš jų 2,6 mln. - tiesioginės organizacinės sąnaudos. Maždaug 4,2

mln. litų bus išleista įsigyti būtina elektroninę įrangą, kurią, A. Kubiliaus teigimu, vėliau bus galima toliau naudoti Lietuvoje. Pasak A. Kubiliaus, NATO parlamentinė asamblėja Vilniuje bus "geras startas" prieš NATO viršūnių susitikimą, kuris numatytas ne vėliau kaip 2002 metais. Lietuva tikisi jame būti pakviesta į NATO nares.

Asamblėjos organizaciniam komitetui vadovauja A. Kubilius.

Omnitel Laikas

VISUS EUROPOS SĄJUNGOS APLINKOSAUGOS REIKALAVIMUS LIETUVA TIKISI ĮGYVENDINTI IKI 2015 METŲ

Norint įvykdyti visus Europos Sąjungos (ES) reikalavimus aplinkosaugos srityje, Lietuva keliolika metų kasmet šiam tikslui turėtų skirti apie 250 mln. litų. Aplinkos viceministras Artūras Daubaras spaudos konferencijoje birželio 7 d. pranešė apie Lietuvos delegacijos vizitą Briuselyje, kur buvo pristatyti Lietuvos aplinkos apsaugos sektoriaus reikalai. Pasak viceministro, iki 2005 metų prie ES standartų turi būti pri-

derinti visi Lietuvos norminiai aktai, taip pat įvykdyti pagrindiniai aplinkosauginiai reikalavimai. Tačiau Lietuvai paprašius, iki 2015 metų prie ES standartų bus pritaikomi sudėtingi ir daug kaštų reikalaujantys sektoriai - nuotekų valymas, geriamasis vanduo, sąvartynai bei kt.

Pasak Aplinkos ministerijos bendrosios strategijos departamento vadovo Arvydo Dragūno, šiems reikalavimams įgyvendinti

Lietuvai kainuos apie 1 mlrd. eurų. Aplinkos ministerijos skaičiavimais, aplinkosaugai kasmet turėtų būti skiriama ne mažiau kaip 250 mln. litų, o valstybės išlaidos aplinkosaugai turėtų padidėti nuo 1,36 iki 3 proc. bendrojo vidaus produkto. A. Dragūno manymu, didžiąją dalį lėšų galėtų skirti struktūriniai fondai, apie 30 proc. lėšų Lietuva galėtų gauti kaip paskolas, o dar 25 proc. turėtų skirti valstybė.

Omnitel Laikas

PO 14 MĖNESIŲ PERTRAUKOS EGIPTĖ VĖL ATIDARYTA DIDŽIOJI PIRAMIDĖ

Po 14 mėnesių konservavimo darbų Egipte birželio 3 d. lankytojams vėl atidaryta Didžioji Cheopso piramidė. Tūkst. turistų, kaip ir prieš šešerius metus, tuoj pat apžiūrėti tris kapavietes ir Sfinkso šventyklą.

Atidarymo ceremonijai vadovavęs kultūros ministras Farouka Hosni sakė, jog kasdien į 137 m aukščio 4-osios dinastijos faraono Cheopso piramidę bus įleidžiama tik po 300 lankytojų.

Gizos plokščiakalnio direktorius Zahi Hawassa sakė, kad Cheopso piramidėje, kuri buvo uždaryta 1998 metų balandį, dėl žmonių kvėpavimo drėgmės kiekis buvo padidėjęs 80 proc. "Kaip ir prieš šešerius metus turėjome vėl uždaryti piramidę, kad ji galėtų "pakvėpuoti". Dabar įrengta nauja prancūziška ventiliacijos sistema", sakė jis.

Piramidės viduje buvo nuogramdytas daugiau nei 3 cm storio druskos sluoksnis, susidaręs ant didžiosios galerijos sienų. Lankytojai taip pat galės pamatyti dvi

"naujas" patalpas piramidėje.

Trijų kapavičių ir Sfinkso šventyklos atidarymas yra dviejų metų trukmės projekto dalis. Projektas numato Gizos plokščiakalni paversti naujo tūkstantmečio sutikimo vieta, kur Naujųjų Metų išvakarėse įvyks prancūzų muzikanto Jean-Michelio Jarre koncertas. Trys kapai priklauso aukšto rango pareigūnams, gyvenusiems IV-VI dinastijų laikais, kurie norėjo būti palaidoti šalia Cheopso. Kapavietės buvo apleistos 30 metų.

1998 metais buvo baigtas dešimtmetį trukęs Sfinkso šventyklos restauravimas. Šventykla stovi priešais 4,5 tūkst. metų senumo garsųjį Sfinksa. "Sfinkso šventykloje yra vienintelė koplyčia tekančios saulės apeigoms atlikti, o netoliese yra dar viena koplyčia, skirta garbinti nusileidžiančią saulę. Tai bus itin simboliška, kai švėsime naują tūkstantmetį", sakė Z. Hawassa.

Omnitel Laikas

UŽDRAUSTA ĮVEŽTI VIŠČIUKUS IŠ BELGIJOS

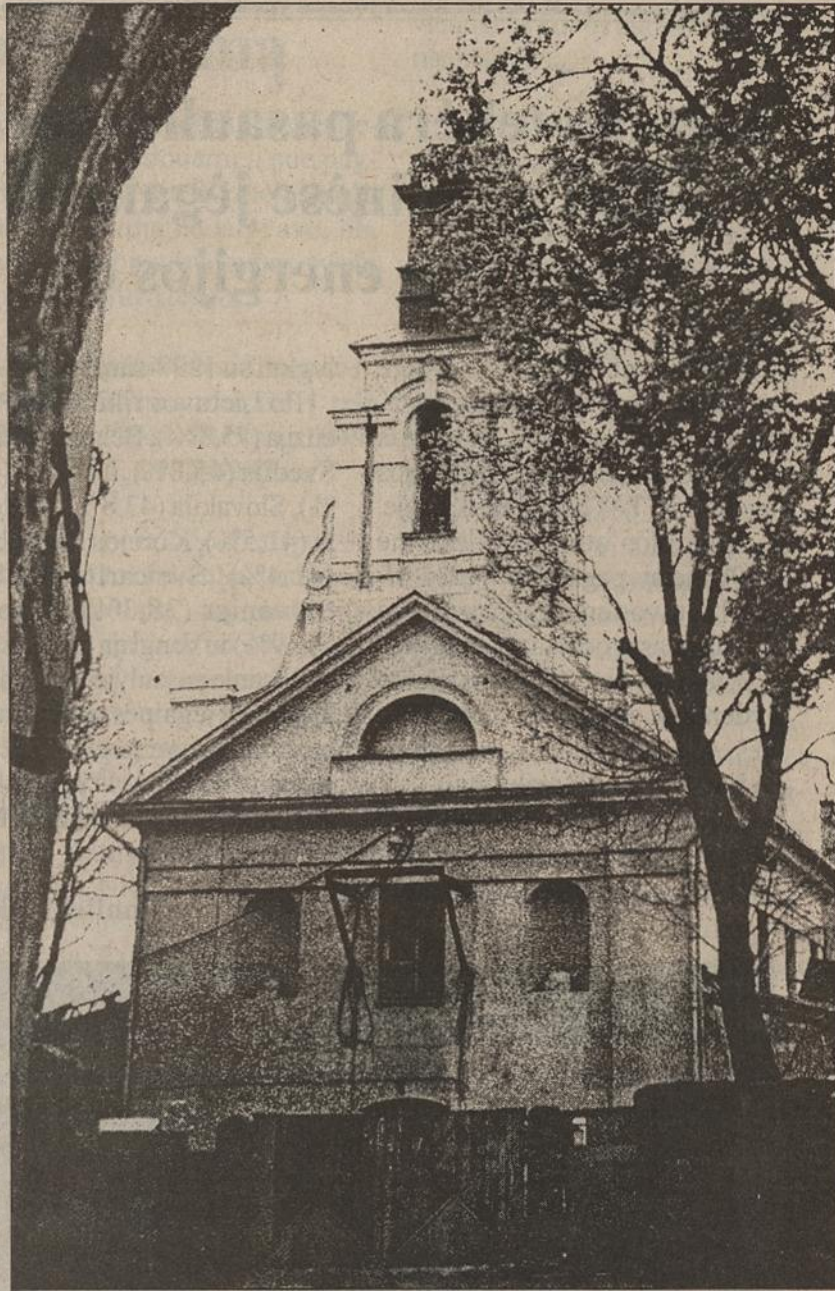
Dėl paukščių ligų nuo birželio 1 dienos į Lietuvą uždrausta įvežti viščiukus ir paukštieną iš Belgijos. Pasak BNS pranešimo, dėl "viščiukų skandalo" netgi atsisakydino Belgijos sveikatos ministras. Lietuvos pareigūnai nebeleidžia įvežti paukšties iš Belgijos, nes ji gali būti užkrėsta dioksinu - pavojingu kancerogenu, galinčiu sukelti vėžį ar kitas ligas. Dėl galimo pavojaus žmonių sveikatai į Lietuvą neleidžiama įvežti paukšties iš Airijos, Kroatijos, Šveicarijos, Izraelio, Kinijos, Pietų Korėjos, Kazachstano, JAV, Kanados, kitų šalių.

Lietuvos Rytas

BANKRUTUOJA "MARIJAMPOLĖS CUKRUS"

"Lietuvos kaimo sąjunga" kreipėsi į Lietuvos premjerą Rolandą Pakšą ir žemės ūkio ministrą Edvardą Makelį, ragindamas išgelbėti bankrutuojantį "Marijampolės cukrų".

Omnitel Laikas

Šv. Baltramiejaus bažnyčia

R. Šuikos nuotr.

WEST POINT AKADEMIJOJE LIETUVA TURĖS PIRMAJĄ SAVO ATSTOVĄ

Prestižinėje West Point karo akademijoje Jungtinėse Valstijose studijos pirmasis kariūnas iš Lietuvos. Tai - Giedrimas Jeglinskas, dabar Kauno technologijos universitete besimokantis verslo vadybos. Jungtinių Valstijų ambasadorius Vilniuje Keith Smith birželio 7 d. naujam kariūnui įteiks pažymėjimą, liudijantį, kad jis priimtas į West Point karo akademiją, įsikūrusią netoli New Yorko. Krepšinį ir kitas sporto šakas mėgstantis G. Jeglinskas per konkursą į akademiją nurungė dvyli-

ka kandidatų iš Lietuvos. Tai buvo antrasis jo mėginimas įstoti į Jungtinių Valstijų aukštąją karo mokyklą. Pradėti ketverių metų studijas jaunuolis iš Lietuvos išvyks birželio 23 dieną. Gegužę aukštųjų karo mokslus Jungtinėse Valstijose baigė pirmasis lietuvis - JAV kariūnų jūrų pajėgų akademijos Anapolyje absolventas Andrius Kaikaris. Dabar ten pat mokosi dar vienas lietuvis, o kariūnų oro pajėgų akademijoje studijuoja du kariūnai iš Lietuvos.

ELTA

DIDŽIAUSIUS ATLYGINIMUS GAUNA VALDININKAI

Didžiausią darbo užmokestį visame ūkyje Lietuvoje jau antrą mėnesį iš eilės gavo aukščiausios valdžios ir valdymo institucijų darbuotojai. Vidutinis mėnesinis šių darbuotojų atlyginimas buvo po 2379 litus. Po daug uždirbo ir draudėjai bei pensijų kaupėjai, išskyrus privalomąjį draudimą, bei bankininkai ir finansiniai makleriai - vidutiniškai po 2100 - 2300 litų. Didžiausius atlyginimus gavo ir gynybos, teisėsaugos, policijos, gaisrinių darbuotojai, elektros gamintojai ir skir-

tytojai, ryšininkai ir paštininkai, popieriaus gamintojai ir leidėjai, privalomojo draudimo darbuotojai, dujininkai ir prekeiviai nekilnojamojo turto. Jų atlyginimai svyruoja nuo 1640 iki 1300 litų. Mažiausiai balandį uždirbo žemės, medžioklės ir žuvių ūkių darbuotojai - 450-600 litų. Mokytojų vidutinis atlyginimas yra 1070 litų, medikų - 855 litai, socialinių darbuotojų - 985 litai. Biudžetinių įstaigų darbuotojų vidutiniai atlyginimai balandį buvo 1099 litai, pelno siekiančių įmonių - po 1051 litą.

Lietuvos Rytas

LIETUVOJE DIDINAMI MUITAI DEGALAMS

Nuo birželio 2 dienos nuo 5 iki 15 % padidėjo į Lietuvą įvežamo pigesnio benzino, dyzelinio ir krosnių kuro muito mokesčiai. Padidinti šiuos muitus buvo numatyta dar prieš mėnesį. Tačiau manoma, kad dėl to teks aiškintis su Pasaulio prekybos organizacija, nes, įstojus į ją, muitus teks vėl sumažinti iki 10%. Kita vertus, ir padidinus muitus iki 15 %, įvežti juos iš Bal-

tarusijos ir Rusijos vis tiek apsimore. Visiškai apriboti šių degalų importą, galima būtų tik apmokestinus juos iki 30 %. Specialistai mano, kad Lietuvoje dėl šių muitų padidinimo degalų kainos nesikeis. Padidinti muitus prašė bendrovė "Mažeikių nafta", tikėdamasi, kad tokiu būdu bus galima sustiprinti vietos gamintojų pozicijas Lietuvos rinkoje.

Lietuvos Rytas

NAUJO "BOEING" PRISTATYMAS LIETUVOJE

Skandinavijos šalių oro linijos SAS Vilniaus oro uoste pristatė vieną naujausių šios bendrovės lainerių "Boeing 737 - 600". Pasak lakūnų, nežiūrint tam tikrų šio skrydžio reklaminių bruožų, nuo kitų metų kovo šiuo laineriu

ketinama skraidyti iš Kopenhagos į Vilnių. Skandinavai juose įrengia nuo 91 iki 103 keleivių kėdžių. SAS šiais ir dar naujesniais "Boeing" markės lėktuvais ketina pakeisti senus "McDonnell Douglas" ir "Fokker" lėktuvus.

Lietuvos Rytas

Lietuva tebėra pasaulio lyderė pagal atominę jėgą pagaminantą energijos dalį

Lietuva tebėra pasaulio lyderė pagal atominę jėgą pagaminantą energijos dalį, teigiama Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) ataskaitoje.

Ignalinos atominė elektrinė 1998 metais pagamino 77,2% visos Lietuvos energijos, ir tai yra didžiausias procentas pasaulyje.

Lietuva pagal šį rodiklį išlaiko lyderės pozicijas nuo devintojo dešimtmečio pradžios, kai pradėjo veikti abu IAE reaktoriai.

Lietuva išliko lyderė, nors jos atominėje jėgą pagaminanti dalis pernai sumažėjo 4,3 %, pa-

lyginti su 1997-aisiais (81,5%)

Po Lietuvos rikiojasi Prancūzija (75,8%), Belgija (55,2%), Švedija (45,8%), Ukraina (45,4%), Slovakija (43,8%), Bulgarija (41,5%), Korėjos Respublika (41,4%), Šveicarija (41,1%), Slovėnija (38,3%), Japonija (35,9%) ir Vengrija (35,6%).

Visame pasaulyje 1998 metais atominės jėgą pagaminoma 16 proc. elektros energijos - 2291,4 teravatvalandžių. Iš jų Ignalinos AE - 12,29 teravatvalandžių.

Omnitel Laikas

1999 m. balandžio mėn. Vilniaus "Centrum" viešbutyje surengta tarptautinė konferencija "Ignalinos AE Branduolinė sauga" G. Žilinsko (ELTA) nuotr.

Vis daugiau amerikiečių susilaukia vaikų padedant medicams

Vis daugiau amerikiečių gydo si nuo nevaisingumo ir vaikų susilaukia padedant medicams. sakoma Amerikos reprodukcinės medicinos draugijos ataskaitoje.

1996 metais daugiau nei 65 800 kartų mėginta susilaukti vaiko dirbtinio apvaisinimo būdais. Tai yra 11 proc. daugiau, nei 1995 metais.

Sėkmės atvejų 1996-aisiais būta 25,4 proc., arba 3 proc. dau-

giau nei metais anksčiau.

"Nuo nevaisingumo kenčia 6,1 proc. JAV moterų ir jų partnerių", pareiškė rašė Draugijos pirmininkas Benjamin Younger.

Vasario mėnesį Draugija paskelbė, kad 1996 metais su medicų pagalba gimė 20 tūkst. kūdikių, o paskutiniuoju ataskaitoje nurodoma, kad 14 054. Daugiausiai nei 31 proc. jų buvo dvyniai.

Omnitel Laikas

Pensininkai, vedybos, pinigai ir kiti turtai

Vedasi ne tik jauni, bet ir vyresni. Našliai (našlės), praradę savo gyvenimo draugę (draugą), dažnai, nenorėdami gyvenimo saulėlydyje būti vieni, veda (išteka) iš naujo.

Nei vienas našlys ar našlė, prieš iš naujo vedami, negalvoja, kad jų laukia sunkumai, ir šviesiai žvelgia į savo naujai kuriamą ateitį. Tačiau patartina abiem pusėms aptarti savo finansinius reikalus prieš vedybas, kad vėliau tie reikalai nesukeltų nedarnos, nesutikimų. Tai skatina ir finansinių reikalų žinovai, kurie dažnai susiduria su antrą kartą vedusiųjų vyresniųjų žmonių finansinėmis problemomis. Finansų patarėjai sako, kad didžiausią klaidą padaro našliai, kurie, antrą kartą vedami, savo planuose aplenkia finansinius klausimus. Advokatai dažnai savo praktikoje turi dalyvauti nejausiose scenose, kai iškeliamas paveldėjimo klausimas ir sprendžiami paveldėtojų reikalai.

Kad užtikrintų sau gražų ir darnų gyvenimą, antrą kartą vedusieji našliai turėtų smulkiai aptarti piniginius klausimus prieš vestuves. Jie turėtų atvirai pasakyti vienas kitam, kiek turto turi, ar neturi, aptarti ir tai, ką jie norėtų, kad būtų daroma su santaupomis po jų mirties. Vienas sutuoktinis gali pageidauti, kad jo pinigai būtų paskirti labdarai, kitas norėtų viską, ką jis per savo gyvenimą sutalpė, palikti vaikams ar vaikėčiams. Tada kiek-

vienas būsime sutuoktinis turėtų pakalbėti apie pinigų - turto paskirstymą po jo (jos) mirties su savo vaikais.

Tai gali būti nelengva. Jei našlys (našlė) niekada savo piniginių reikalų neaptarinėjo su savo vaikais, tai prieš planuojamas vedybas tai gali būti labai sunku. Paprastai vaikai turi daug klausimų apie savo tėvų antrąsias vedybas, nors daugelio jų niekada ir nepaklausia. Dažnai jie nerimauja, kodėl tėvas ar motina vėl veda (išteka): ar iš vienišumo, ar norėdami turėti savo kelionėms bendrąkeleivį, o gal dėl pinigų?.. Vaikai taip pat rūpinasi, kad tėtė ar mama atiduotų pinigus (turtą) naujai žmonai (vyru). Tą turtą, kuris būtų atitekęs jiems... Jie gali galvoti, kad stropiai prižiūrėjo mamą (tėtį) po kito mirties, aukojosi jiems, o dabar staiga tėvas sutiko moterį, kuri jam patinka, ir neberanda laiko vaikams. Ji paveldės visą turtą. Prieš vedybas našlė ar našlys gal norės pakeisti ir savo pensijos paveldėtojus (beneficiaries). Vaikai dažnai galvoja: mano tėvas dirbo sunkiai ilgus metus ir uždirbo visą turtą, kai buvo vedęs, mamai padedant. Jie užaugino mane, esu jo vaikas ir dėl to jo pinigai turėtų priklausyti man...

Testamentai yra kita labai jautri tema. Jų nereikia pakeisti tuo, jau prieš vestuves ar iškart po vestuvių. Pensininkai, kurie planuoja antrą kartą vesti (ištekėti), turėtų testamentą reikalus aptarti

su vaikais, kad vėliau nebūtų nesutarimų. Nieko nėra blogiau, negu vaikas sužinoti, kad jie yra neįrašyti į testamentą, arba sužinoti, kad, pvz., sesuo gauna daugiau.

Jei tėvai paaiškina vaikams savo vedybų planus, tai vėliau vaikai nekaltins naujos pamotės ar patėvio, kad testamentą pakeitė vieno ar kito sutuoktinio paveikt.

Testamentas dažnai yra tik dalis sutuoktinių turto. Planuoją vesti pensininkai turėtų rimtai aptarti, koks yra jų noras padalinti visą turtą po jų mirties. Daugelis vedusiųjų gali nustepti, sužinoję, kaip valstijos "probate" įstatymai veikia. Yra lengva pasakyti: noriu, jog po mirties likęs vyras, ar žmona, būtų aprūpintas (-ta), o tada likusis turtas turi būti atiduotas vaikams. To nori dauguma žmonių, bet tai padaryti nėra taip lengva. O todėl, kad daugumas valstijų turi įstatymus, kurie leidžia likusiam gyvam vyrui ar žmonai pasiimti 1/3 iki 1/2 turto (probate assets), nesvarbu, jog mirusysis yra įrašęs savo testamentą, kad viską palieka savo vaikams. "Probate assets" - teismo procesus skirstomas turtas - yra tas, kuris nebuvo valdomas kartu (jointly) ir neturi jokio pažymėto paveldėtojo (beneficiario).

Pvz., našlys turi 200,000 dol. gyvybės apdraudą, 300,000 dol. pensijos planą ir 500,000 dol. banko sąskaitoje, ir viskas yra tik jo vardu. Jis savo testamentą gali pareikšti, kad 500,000 dol. skirta

Studentai nenori mokslinių laipsnių?

Remiantis AEA ("American Electronics Association") duomenimis, JAV studentai nesisistengia gauti techninių mokslų sričių mokslinių laipsnių, nors šių profesijų specialistų ir trūksta.

Ataskaita skelbia, kad techninių mokslų (matematikos, fizikos, informatikos) laipsnių nuo 1990 iki 1996 metų suteikta 5% mažiau. Preliminari statistinė 1997-1998 metų analizė rodo tą pačią tendenciją.

Kaip rašoma informacinės agentūros "USA Today" pranešime, AEA atstovai mano, kad vidurinės ir aukštosios mokyklos savo auklėtinius turėtų geriau ruošti techniniam išsilavinimui. Pranešime pateikiami duomenys rodo, kad ypač padaugėjo kitų šalių specialistų, gaunančių techninių disciplinų mokslinius laipsnius. Pavyzdžiui, 45% techninių mokslų daktaro laipsnių šiuo metu priklauso europiečiams.

"News"

Naujausias turgus Lietuvoje atgaivina senąsias tradicijas

Emilija Leviškienė

Kužių agrojmonė ir Šlepų žemės ūkio bendrovė prieš keletą metų įsteigė bendrą dukterinę įmonę "Žemdirbių turgus" ir, gavusios lengvatinių kreditų iš Žemės ūkio paramos fondo, Šiaulių miesto Gytarių mikrorajone pastatė turgaus paviljoną. Tas turgus buvo atidarytas pernai spalio 3 d. ir per pusę metų išpopuliarėjo. Visame beveik 4 tūkst. kv. m prekybos plote nuolatines vietas čia nuomoja 150 ūkininkų, žemės ūkio bendrovių bei įmonių. Konkurencija dėl produktų kokybės ir kainų greitai išstūmė perpardavinėtojus.

Žemdirbių turgaus atidarymo iškilmėse direktorius Donatas Juodėnas pažadėjo, kad be kita ko bus stengiamasi atgaivinti ir senąsias turgų tradicijas. Čia bus rengiamos įvairios atrakcijos su vaidinimais ir muzikantais, šventės, mugės, teikiama labdara ir t. t.

To pažado laikomasi. Per praėjusį pusmetį turguje buvo surengta Dailiųjų amatų diena, Degustacijos diena, kai pirkėjams buvo siūloma ragauti viską, kas čia parduodama. Na, o balandžio 3 d., minint pusės metų "jubiliejų", surengta vėlykinė mugė su tautodailininkės Genovaitės Klevaitės margučių dažymo pamokomis, kiaušinių ridenimu, gražiausio mar-

gučio konkursu. Su savo darbais suvažiavo keliasdešimt tautodailininkų. Rengėjai pasirūpino, kad kuo daugiau įmonių nusiteiktų geranoriškai ir šį kartą labdarą suteiktų konkrečių rėmėjų neturintiems Šiaulių miesto vaikų globos namams, taip pat didžiausiai krašte Laugalių šeimos, auginančiai per 50 įvairaus amžiaus vaikų. Vaikai mugėje buvo vaišiniami "Šiaulių pieno" jogurtais ir sūriais, AB "Gubernija" gėrų, Kužių agrojmonės ir Vilniaus bendrovės "Biovela" gardumynais, o namo parsivežė nemažai dovanų (pvz., AB "Šiaulių žemės ūkio technika" aprūpino juos sodo reikmenimis, kad galėtų gražiai susitvarkyti namų aplinką).

Mugėje buvo smagu ir visiems iš miesto atėjusiems vaikams bei suaugusiems, jeigu tik jie aktyviai dalyvavo. Kiekvienas pirkėjas dovanų gavo po margutį. Kadangi tai buvo Didysis šeštadienis, muzika neskambėjo, o šašlykai kepti iš grybų ir žuvies.

Po šios mugės turgavietės šeimininkai kūrė planus, kaip atgaivinti Jurginių šventimą, kokius garsius krašto Jurgius būtų galima pasikviesti. Nors piemenėlių šiandien nebėra, bet gyvuliai į lauką išgenami kiekvieną pavasarį...

savo vaikams, ir naujoji žmona gali su tuo sutikti, bet ji gali pakeisti savo nuomonę po vyro mirties. Jei "probate assets" yra daugiau negu 500,000 dol., sutuoktiniai gali sudaryti "trust". Po vieno su tuoktinio mirties likęs gyvas (-a) sutuoktinis (-ė) galėtų gauti palūkanas už pagrindinį kapitalą, bet negalėtų paliesti pagrindinio kapitalo, nebent būtų sudarytas išimties specialiais atvejais. O paveldėtojai gautų pinigus po likusio dar gyvo sutuoktinio mirties. Bet ir tuo atveju gali būti problemų, nes kas nors turėtų imtis atsakomybės nuspręsti, kokie būtų tie specialūs atvejai, kada našlys (našlė) galėtų panaudoti ir dalį pagrindinio kapitalo.

Kadangi žmonės gyvena ilgiau, tai ir "trust" yra sunkiau sudaryti. Pvz., vyras yra 70 metų, jis veda 50 metų moterį, o jo vaikai yra 49-50 metų. Jei šis 70 metų vyras sudarys "trust" taip, kad žmona, kuri yra dabar 50 metų, iki mirties būtų aprūpinta, tai iki to laiko ir vaikai gali išmirti. Be to, likęs gyvas sutuoktinis visada gali nesutikti su sudarytoju "trust".

Nėra lengvų pasirinkimų sudarant finansinius planus antrosios vedyboms. Bet, jei žmonės gerai supranta visus galimus pasirinkimus ir kai pasirenkama pati geriausia iš galimų netobulų galimybių, našlys ar našlė gali ramiai žvelgti į ateitį.

Naudotasi medžiaga iš "Chicago Tribune", 1999.1.25 Parengė B. Jasaitienė ir A. Šmulkštienė

Dotnuvos bažnyčia

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomotį namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunosms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekiliojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekiliojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą krepiančias paminti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI I VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Kasolino MEMORIALS

66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379

PHONES (718) 326-1282; 326-3150

-TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA - GAUSI PARODŲ SALE -

+

KVEČAS JONAS 1933+1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožūra

Ar pasivysime gamtą?

* * *

Dogmos nebe vieną piktina. Tikėjimo dogmos. O piktina ne dėlto, kad išreiškia tiesą, kaip ir kiekviena kita dogma, bet kad toji tiesa yra religinė. Jeigu tiesa yra kitokia, ji priimama kaip dogma nesipiktinant.

Graikiškai dogma vadinamas kiekvienas tvirtai stovintis dėsni. Ne tikrai pastovių gamtos dėsnių, bet ir eilės kitų tiesų bei normų, be kurių negalėtume gyventi, neatmetama su tokia pašaipa, kaip religinės dogmos. Būtų ne tiktai neprotinga, bet savižudiška, pavyzdžiui, nepripažinti žemės traukos dėsnio arba dogmos ir žengti nuo dangoraižio. Net ir mažyčiai slenkščiai Amerikoje dažnai turi išpėjimus: "Watch your steps". Dairykis, kur žengi.

Gamtos dogmos, kai jas pažįstame ir jų laikomės, mus veda pažangos keliu. Štai, amerikietiškas telestas nesisuktų apie žemės kamuolį ir nepranešintų, kas jame darosi, jei žemė pastoviai jo netrauktų. Jis laikosi pusiausvyroje tarp traukos dogmos ir žmogaus duoto jam greičio, paremtu kitu gamtos dėsniu.

Kiekviename žingsnyje pasiremiamame koku nors pastoviu dalyku. Tai vis dogmos, dogmos ir dogmos! Dogmomis besipiktinančius galėtų apimti siaubas. Savo paguodai suranda išeitį: dogmomis tebevadina tikėjimo tiesas. O čia jau galima žengti, kur nori: "Don't watch your steps". Nepaisyk, kur žengi. Tikėjimo bei doros normos nevaldo žmogaus su ta pačia prievartine būtinybe, su kuria galutiniai dėsniai valdo gamtinę tikrovę. Jeigu prievartai ir būtinybei nusilenkiama, nes nebūtų galima egzistuoti, o religijos bei doros dėsnių nepaisoma, tai dar nereiškia, kad jų ir nėra. Dvasinės vertybės galioja nepriklausomai nuo to, kad tikrovė paprastai jas išduoda.

Religinės tiesos, kai jų nepripažįstama ir nesilaikoma, neišsuka tuojau rankų bei kojų ir nenutraukia galvos, kaip prieš taisykles važiauvę ir susidūrę automobiliai. Antgamtinėje tvarkoje veikia tokios dogmos, dėl kurių susisuka žmogaus dvasia, kai jų nesilaikoma. Ir tada ima rodytis, kad nėra nei dvasios, nei Dievo, nei tikėjimo.

Viena dogma ypač papikntino tuos, kam tikėjimas apskritai nepriimtinas arba ne toks, kokį skelbia Katalikų Bažnyčia. Tai Popiežiaus neklaidingumo dogma. Ji buvo paskelbta pirmajame Vatikano susirinkime 1870 m. Visai iš to šaipytasi. Esą anksčiau Popiežius galėjęs ir suklysti, mokydamas tikėjimo ir doros, o dabar – ne. Atsakyti būtų galima tuo pačiu: anksčiau gamtoje atominės energijos nebuvo, o dabar yra. Yra žinoma, kad ir gamtos, ir religijos dėsniai nėra atsira-dę tada, kai buvo paskelbti.

Vatikano antrasis susirinkimas, kuris prasidėjo 1962 m. spalio 11 d., beveik po šimto metų pertraukos, buvo rodomas taip pat per telestarą. Tokie didelė buvo padaryta technikos pažanga! Ji padaryta tik atsirėmus pastoviais gamtos dėsniais, arba dogmomis, jas vis daugiau pažįstant ir panaudojant. Kiek per tą amžių giliau pažintos tikėjimo tiesos?

Laisva valia žmogus išsiskiria iš gamtos, kad savo asmenyje ją valdytų jau kitais dėsniais. Jie taip pat yra pastovūs, tačiau žmogaus gali būti laužomi. Dėl to žmonių gyvenime tam tikrais laikotarpiais moralinė tvarka nusmunka, nors moraliniai dėsniai nesikeičia su jokiomis atmainomis. Žmogus lieka kilniu žmogumi, kol jis save valdo.

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 37

Tačiau aš nesiveržiau į šį postą, ilgą laiką net visai negalvojau apie tokią galimybę ir būtent todėl nemaniau, kad verta atsakyti svarbios tarnybos Amerikoje, kurioje būdamas galėjau nemažai pagelbėti Lietuvai. Žinoma, jeigu mano gyvenimo tikslas būtų buvęs tapti šalies Prezidentu, be abejo, būčiau pasistengęs net ne prieš trejus, o prieš penkerius ar septynerius metus įsikurti Lietuvoje. Tačiau ne garbės troškimo vedamas nutariau kelti savo kandidatūrą - maną apsisprendimą lėmė aplinka, daugybės žmonių raginimai.

Neketinau pažeisti Konstitucijos. Balotiruotis Prezidento rinkimuose ryžausi tik po ilgų pokalbių su juristais, įrodžiusiais man, kad konstitucinė sąlyga gyventi Lietuvoje nesuprastina kaip reikalavimas nuolat fizine prasme būti tėvynėje. Iš tiesų šiuolaikiniame pasaulyje žmogaus interesų, sąitų su kuria nors šalimi visuma yra svarbesnis dalykas negu faktinis jo buvimas vienoje ar kitoje vietoje. Jaučiau, kad vadovaujantis tokiu požiūriu turiu teisę laikyti save Lietuvos gyventojų. Paskutiniuosius kelerius metus lankydavauši tėvynėje bent kelis kartus kasmet, ir tai buvo darbo, o ne turistinės kelionės. Politinį šalies gyvenimą taip pat pažinau ne iš laikraščių, bet tiesiogiai jame daly-

Rusai apie Lietuvos pasipriešinimą

Vytautas Voveris

Kartais girdime, kad be reikalo tiek daug dėmesio skiriama partizaniniam karui 1944-1953 m., Lietuvos pasipriešinimui, nes visa tai – jau istorija. Tačiau iš istorijos reikia mokytis. Tai patvirtina ir Maskvoje išleista knyga "Armija ir vidaus kariuomenė kovoje su partizanais ir sukilėliais".

Kadangi knyga skirta specialistams, joje nedaug primityvios propagandos, nes kariam, siunčiamiesiems į "karštus rajonus", reikia specifinių žinių, o ne ideologinių užkeikimų.

Stipriausi prieštai, su kuriais teko susiremti sovietinei armijai po Antrojo pasaulinio karo, buvo Lietuva ir Vakarų Ukraina. Vakarų Gudijoje veikusi Armija Krajova kovojo už šių žemių prijungimą prie Lenkijos, etninių gyventojų palaikymo neturėjo, tad buvo gana greitai sutriuškinta.

Okupavusi Vakarų Ukrainą, sovietinė armija iškart susidūrė su įirtingu pasipriešinimu. Ukrainiečiai turėjo labai stiprias pogrindines politines ir karines struktūras – Ukrainos tautinę tarybą, Ukrainos sukilėlių armiją, Ukrainos liaudies revoliucinę armiją, kurių tikslas buvo vienas – nepriklausoma Ukrainos valstybė. Vien 1944-1945 m. ukrainiečių partizanai įvykdė 6600 išpuolių, tai sudaro 45 proc. visų tų metų išpuolių Sovietų Sąjungos teritorijoje.

Tačiau ir partizanų nuostoliai buvo dideli. Vien Lvovo srityje per šešis mėnesius – nuo 1944 m. spalio iki 1945 m. kovo – kovose su partizanais dalyvavo 16 tūkst. sovietinių karių. Nukauta 1200 partizanų, 1600 paimta į nelaisvę. Sovietinių baudėjų žuvo tik 45. Skaičiai nerealiūs, bet paaiškėjo, jog sovietiniai kariai kovojo ne su partizanais, o su valstiečiais. Dalinys apsupdavo kaimą, su-laikydavo visus suaugusius kaimo gyventojus vyrus ir perduodavo juos specialioms SMERS'o biurams, kurie jau rūšiuodavo: ką į kalėjimą, ką sušaudyti, ką paleisti... Štai iš kur tokie menki sovietų nuostoliai.

Ukrainiečių partizanai mokėjo kovoti. Pasipriešinimas tęsėsi iki 1955 m., per tą laiką įvykdyta 14,424 operacijos, sunaikinta apie 40 tūkst. sovietinių karių bei vietinių kolaborantų.

Pradžią – 1940-ųjų liepą

Šalia Vakarų Ukrainos, Lietuva buvo antra "teritorija", kėlus galvos skausmus Kremlui. Pirmasis rimtas pasipriešinimas sovietinei valdžiai įvyko jau 1940 m. liepos mėnesį, kai lietuviai boikotavo "liaudies seimo" rinkimus. Rinkimų boikotas parodė, jog dauguma respublikos gyventojų

nepritaria Lietuvos prijungimui prie Sovietų Sąjungos ir naujoms politinėms realijoms.

Prasidėjus karui, lietuviai sovietinės armijos užnugaryje sukiolo ir įvedė savo valdžią daugumoje miestų ir gyvenviečių. Knygos autorių nuomone, sukilimo metu susiformavo branduolys, kuris vėliau vadovavo partizaniniam judėjimui.

Vokiečių okupacijos metais lietuviai įvairiomis formomis kovojo už nacionalinį suverenitetą. Jie sugebėjo išsaugoti savo jaunimą nuo mobilizacijos į vokiečių armiją, kaupė ginklus, amuniciją, rengėsi partizaniniam karui. 1944 m. vasarą trečiasis Baltarusių frontas išstūmė vokiečius beveik iš visos Lietuvos teritorijos, ir praktiškai buvo atkurta padėtis, egzistavusi iki karo. Didžioji gyventojų dauguma su tuo nenorėjo sutikti, manė, jog geriau žūti su ginklu rankose, negu tęsti masinius areštus ir trėmimus. O tai, knygos autorių nuomone, laukė lietuvių kaip bausmė už bendradarbiavimą su vokiečiais. Partizanų gretas smarkiai padidino ir šaukimas į sovietų armiją.

Ideologinių pasipriešinimo motyvų rusų specialistai aptinka tris. Partizanų vadovybė sudarė "senosios" Lietuvos karininkai ir inteligentai, norėję valstybės nepriklausomybės. Be to, jie buvo linkę prie buržuazinio gyvenimo būdo ir kultūros (t. y. europietiško gyvenimo būdo ir kultūros). Kita vertus, lietuviai jautė tautinį pažeminimą, nacionalinę sprespaudą. Be to, dauguma lietuvių-katalikai, o sovietų valdžia šios konfesijos netoleravo, todėl ginkluotas pasipriešinimas buvo ir kova už katalikybę.

Partizanų buvo per daug

Knygos autoriai atmeta komunistinės propagandos vartotus stereotipus "banditai", "buržuaziniai nacionalistai", "saujelė liaudies priešų" ir pan. Partizanai jie vadina partizanais. Negana to, akcentuojama, jog partizanus rėmė dauguma krašto gyventojų, visuomenėje jie buvo populiarūs, laikomi tautos didvyriais. Lietuvos miško brolius palaikė taip, kad būrių vadai susidūrė su rimta problema. Todėl dalį partizanų vadai turėjo net demobilizuoti. Tokiu būdu susidarė trys pasipriešinimo kovotojų kategorijos: kovos būriai, rezervas, rėmėjai.

Kovotojai slėpėsi miškuose, gerai užmaskuotose bunkeriuose, turėjo vokišką ir sovietinę ginkluotę, dėvėjo lietuviškas uniformas, o maistą jiems tiekė valstiečiai. Rezervo ištekliai buvo dideli, aprėpė daug gyventojų. Dage-lis rezervistų buvo ginkluoti ir dalyvavo didesnėse operacijose arba savignyjoje, tokiu būdu klai-

dindami ir dezinformuodami priešininką, nuviliodami jį nuo pagrindinių kryptų. Rėmėjai ginkluotoje kovoje nedalyvavo, bet vykdė svarbius žvalgybos, ryšių, aprūpinimo uždavinius.

Rusų specialistai Lietuvos pasipriešinimą skirsto į tris periodus: 1944-1949 m., 1949-1952 m., 1952-1957 m.

Pirmojo periodo metu pakilimas buvo toks didelis, partizanų buvo tiek daug, jog vadai net pernelyg vertindavo savo jėgas ir stodavo į atviras kautynes su dideliais sovietinės armijos daliniais. Pateikiamas pavyzdys, kaip 1945 m. 800 partizanų stojo į kovą su dviem NKVD divizijom. Kautynių metu žuvo 150 partizanų, NKVD nuostoliai – 800 karių. Neaišku, apie kokį mūšį kalbama. Partizanai vadovavosi griežta taisykle – joku būdu nepasiduoti priešiui gyviems, nes tokiu atveju iškildavo pavojus ir būriui, ir belaisvio šeimai. Miško broliai beviltiškose situacijose arba nusišaudavo, arba susisprogdindavo.

Antrasis etapas – laukimo, išgyvenimo. Operacijas partizanai vykdė mažomis grupelėmis – 2-3 kovotojai. Daugiausia buvo ginamos tik savo bazės ir demonstruojama jėga.

Trečiasis etapas, rusų nuomone, buvo agonija, partizaninė kova išsigimė į banditizmą. Pavieniai asmenys slapstėsi,

vienintelis kovos būdas buvo teroristiniai aktai.

Partizanų taktika ir pralaimėjimo priežastys

Knygos autoriai mano, kad partizanų taktika nesikeitė viso konflikto (jie taip vadina) metu. Teigiama, kad būriai buvo maži – 6-10 žmonių, todėl NKVD negalėjo rasti dislokacijos vietų, sandėlių. Net ir aptiktos mažos grupės nesunkiai išvengdavo smūgių ir išeidavo iš apsupimo.

Partizanų būriai ilgainiai buvo autonomiški ir nepriklausomi nuo vadovaujančio centro. Tai turėjo neigiamos reikšmės – vadovybė negalėjo koordinuoti bendrų veiksmų ir manevruoti visomis pajėgomis respublikos mastu, bet žuvus centrinei vadovybei, pasipriešinimas išliko, nes daliniai mokėjo veikti savarankiškai. Decentralizacija – Lietuvos partizanų ypatybė; vieningos vadovybės nebuvimą kompensavusi labai griežta drausmė būriuose.

Decentralizacijai pateisinti autoriai pateikia tokį faktą. LLA vadovybė sukūrė mokymo centrą jaunesniesiems vadams rengti. Pirmoji laida 1947 m. buvo mokoma pagal vieningą programą, mokslą baigusieji turėjo suteikti unifikotą ir koordinuotą charakterį pasipriešinimo gretoms. Tačiau centras buvo aptiktas ir sunaikintas, todėl LLA vadovybė atsisakė minties rengti vadus vienoje vietoje. (Autoriai, matyt, turi galvoti puskarininkų kursus Kazlų Rūdos miškuose. Juos įkūrė ne LLA – (nukelta į 4 psl.)

Vilnius

V. Kapočiaus nuotr.

vaudamas. Dvasine prasme Lietuva man visą laiką buvo svarbesnė už JAV.

Prisiregistravau Šiauliuose dar 1992 metais. Taip pasielgiau, norėdamas pabrėžti savo ryšį su tėvyne, turėti teisę per rinkimus be kliūčių balsuoti Lietuvoje, o ne Amerikoje. Apie balotiravimąsi į Prezidento postą tuomet nė negalvojau, nors tai tapo svarbiu juridiniu faktu man keliant savo kandidatūrą. Tvirtai tikėjau, kad šis žingsnis bus naudingas Lietuvai. Prezidento institucija mūsų šalyje turi atlikti moralinės atramos vaidmenį, savotiškai garantuoti valdžios grandžių pusiausvyrą, įtvirtinti valstybėje teisėtumą ir teisingumą. Tik turintis visuomenės pasitikėjimą asmuo gali gerai atlikti tokią misiją. Neabejoju, kad Lietuvoje yra žmonių, kurie savo dvasinėmis ir intelektinėmis savybėmis tikėtų būti prezidentais. Tačiau mūsų šalyje taip susiklostė aplinkybės, kad dėl aštrios partijų konfrontacijos pagrindiniai politiniai lyderiai tapo nepriimtini vienai ar kitai visuomenės daliai. Priešau išvados, kad taikimumo, pasitikėjimo valdžia dvasią valstybėje geriausiai galėtų atkurti asmuo, tiesiogiai nesusietas su krašte veikiančiomis politinėmis jėgomis ir turintis didesnėsios visuomenės dalies pasitikėjimą.

Jutau, kad labai daug žmonių manimi pasitiki, o ir tie, kurie už mane nebalsojo, nėra man itin priešiški. Tai suteiktą tvirtą pagrindą veiklai, jeigu tektų imtis valstybės vadovo pareigų. Žinojau, kad pagrąšiu pasiūlyti žmonėms stebuklingo recepto, kuris padėtų jiems greitai susikurti gerą gyvenimą. Vienintelis "receptas", kuriuo tikiu: susikibti rankomis kaip Baltijos kelyje ir sąžiningai imtis nelengvo darbo. Būtent sąžiningai ir teisingai valdžią ryžausi žadėti šaliai per rinkiminę kampaniją.

Prezidentas negali būti visų sričių specialistas. Bet jis privalo sugebėti atrinkti geriausius ekspertų pasiūlymus ir turėti pakankamai poli-

tinės valios juos vykdyti. Neabejojau, kad remdamasis daugybės metų valstybinio administracinio darbo Amerikoje patirtimi, įstengsiu suburti jaunų, energingų specialistų komandą, galinčią drauge su manimi parengti ir vėliau vykdyti realią ir veiksmingą politinę programą.

Apie apsisprendimą kelti savo kandidatūrą Prezidento rinkimuose viešai pranešiau tik 1997 metų kovo mėnesį, atsiliepdamas į grupės inteligentų spaudoje paskelbtą kreipimąsi. Jau anksčiau buvau informavęs JAV aplinkos apsaugos vadovus, kad pasitraukiu iš Penktojo regiono administratoriaus pareigų. Manęs jie primygtinai prašė palaukti bent kol antrai kadencijai perrinktas prezidentas B. Clintonas suformuot naują kabinetą ir pradės dirbti jo paskirtas aplinkos apsaugos ministras.

Tik po poros mėnesių laikinai eiti regiono administratoriaus pareigas buvo paskirtas mano pavaduotojas. Prasidėjo darbo reikalų perdavimo procedūros, atsistatymo su visų šešių mūsų regiono valstijų gubernatoriais, senatoriais, aplinkos apsaugos specialistais ceremonijos.

Itin jaudinantis buvo atsistatymas su indėnų genčių vadais. Išgirde, kad aš atsistatydinu, jie atvyko į Čikagą manęs atkalbinėti, bet supratę, kad tai jau nekeičiamas apsisprendimas, surengė mano garbei iškilmę. Buvau pakviestas į vieną rezervatą. Ten susirinkę genčių vadai pasakė kalbas. Surūkėme taikos pypkę.

1997 metų gegužės 29-ąją iš ryto Čikagos viešojoje bibliotekoje susirinko maždaug tūkstantis mano bendradarbių išlydėti manęs. Vakare "Midwest" klube įvyko išleistuvių pokylis. Išklausiau man atsiųstą B. Clintono padėkos laišką, atsiveikinau su daugiau kaip dviem šimtais svečių. Baigėsi beveik tris dešimtis metų trukusi tarnyba JAV (nukelta į 4 psl.)

■ Latvijos gynybos žinybos vadovas Girts - Valdis Krištovskis atvyko vizito į Budapeštą ir susitiko su Vengrijos gynybos ministru Janoszu Szabo. Žurnalistai sužinojo, kad ministrai pasirašė dvišalį susitarimą, pagal kurį Latvija galės pasinaudoti Vengrijos patirtimi stojant į NATO. Krištovskis pareiškė, kad Latvija per 2 - 3 metus įgyvendins pagrindinius nurodymus, susijusius su stojimu į NATO.

■ Latvijos ir Vengrijos gynybos ministrai pasirašė sutartį dėl dvišalių kontaktų ir gynybinio bendradarbiavimo. Be kita ko, numatyta bendradarbiauti tokiose srityse, kaip gynybos doktrinos rengimas, ginkluotųjų pajėgų veikla demokratinėje visuomenėje, ginkluotųjų pajėgų organizacija.

■ Simono Wiesenthalio centras ragina Latvijos užsienio reikalų ministrą Valdį Birkavą atšaukti laikraštyje "International Herald Tribune" paskelbtą tvirtinimą, kad etniniai latviai iš viso nedalyvavo žudynėse, vykdytose holokausto metu. Apie tai savo laiške V. Birkavui rašo Wiesenthalio centro direktorius Efraim Zuroff.

■ Estija 1999 m. kaip JAV pagalbą gaus 40,5 tūkst. naujų kovinių automatų M14, kurių vertė 43 mln. kronų. JAV dar praejusiais metais siūlė Estijai ginklus, bet Estijos gynybos ministerija nesugebėjo iš savo biudžeto paskirti 5,4 mln. kronų transportavimo išlaidoms padengti.

■ Baltijos šalių laisvosios prekybos sutarties Jungtinis komitetas, posėdžiavęs Rygoje, nesugebėjo susitarti dėl Latvijos įvesto kiaulienos ir jos gaminių importo mūto. Latvijos užsienio reikalų ministras Valdis Birkavs interviu Latvijos radijui pareiškė, kad nepaisant dabartinių nesutarimų, Baltijos šalių laisvosios prekybos sutarties nėra jokio pavojaus, ir visos šalys suinteresuotos spręsti iškilusias problemas. Kalbėdamas apie įvykusį Komiteto posėdį ministras pažymėjo, kad ekspertams susitarti labai sunku, todėl ši klausimų svarstys Latvijos vyriausybė. Šiuo klausimu yra teisinių nesutarimų. Latvija vadovaujasi Pasaulio prekybos organizacijos nuostatais, o Lietuva ir Estija remiasi Laisvosios prekybos sutarties normomis. Todėl Latvija mano, kad ji nepažeidė sutarties, o Lietuvos ir Estijos nuomone, Latvija nesilaiko Baltijos šalių laisvosios prekybos sutarties.

Jei George Eastman būtų prisikėlęs

Apie istorinių ir šiuolaikinių fotografijų parodą, skirtą "Kodak" 100 metų sukakčiai paminėti

"Kodak" imperija ir jos įkūrėjas

Norint prabilt apie parodą Vilniaus Arkos galerijoje, neįmanoma nepasakyti kelių sakinių apie "Kodak" imperijos įkūrėją ir ją pačią, ne ginklų, o kokybės bei naujovėmis užkariavusią visą pasaulį, išsiskverbusią net į kosmosą. Garsioji frazė "Jūs nuspaudžiate mygtuką, mes padarome visa kita" taip pat priklauso "Kodak" įkūrėjui George Eastman. Būtent jis, atsirėmęs į ankstesnių išradėjų ir konstruktorių patirtį, 1888 metais sukūrė pirmąjį masinį fotoaparatus, koku galėjo fotografuoti bet koks žmogus. Fotoaparatas "Kodak Nr. 1" buvo šiuolaikinių juostelinių fotoaparatus – nuo "muilinės" iki profesionalios fotokameros – prototipas. G. Eastman apskritai buvo vienas iš ryškiųjų fotografijos pasaulio kolumbų, nuosekliai ir atkakliai ejęs išradimų, atradimų, mokslo ir, be abejo, plataus ir sėkmingo verslo keliu. Šiandien būtų sunku apibendrinti "Kodak" reikšmę pasaulio kultūrai, menui, mokslui, fotografijai apskritai. Turiu galvoje ne tik fotografiją, nes "Kodak" veikla vien ja neapsiriboja. Kaip teigia specialistai, šiandien ši firma pasauly parduoda tiek kino ir foto produkcijos, kiek kartu sudėjus visus jų konkurentus – "Fuji", "Agfa" ir daug kitų, kurie taip pat nepėsti šioje rinkoje.

Įdomiausia – istorinė dalis

Istoriniai atradimai ir atvėrtys nepriklausomybės laikais vis dar nesibaigia. Šis prasme ir "Kodak" parodoje vertingiausia ir įdomiausia dalimi laikyti istorijai skirtą ekspozicijos dalį.

1899 m. Vilniuje, dabartinėje Dominikonų gatvės atelėje fotografas Adomas Daukša savo skelbimu rusiškame leidinyje atidarė "Kodak" erą Lietuvoje. Bent taip manoma šiandien, o vėlesni istoriniai "krapištinėjimai" šią datą dar gali ir pakoreguoti. Ši paroda yra reta proga išvysti krūvą autentiškų šalies istorijos vaizdų: Lietuvos gamtovaizdžių, miestų, buities ir amato scenų, amžiaus pradžios žmonių portretų – ubagų, išmybių, šiaip inteligentų ir t. t. "Kodak" medžiagas ar aparatus naudojo ir garsieji J. Bulhakas ir S. Flieris, su šios firmos aparatu fotografuotas M. K. Čiurlionis. Įdomios, regis, pirmąsį rodamos, A. Mockaus Antrojo pasaulinio karo laikų fotografijos, padarytos tada jam turint vos 13 metų. Daug darbo įdėta, kol surinkta ši istorinė

Alis Balbierius

parodos dalis – iš įvairių muziejų fondų (iš Šiaulių "Aušros", iš Utenos) ir asmeninių kolekcionierių rinkinių. Iš pastarųjų savo brangenybes sutiko rodyti jaunas ir talentingas fotomenininkas bei kolekcionierius G. Zeleckas, taip pat "kietas" rinkėjas J. Šimkus. Istorinėje dalyje regime ne tik amžiaus pradžią ar Antrąjį pasaulinį karą, bet ir partizanų kovų, tremties, taip pat ir "brandaus socializmo" pradžios motyvus.

Šiuolaikinės fotografijos mozaika

Mozaika plati ir marga – nuo foto meno iki šiek tiek komercinės ar reklaminės tematikos, vis dėlto pirmenybę suteikiant meninėms fotografijoms. Čia regime ir gyvųjų klasikų, ir dar visiškai nežinomų fotografų kūrinius. Apskritai "Kodak" parodų organizatorė Margarita Paškevičiūtė pastaraisiais metais yra "deimaniukų" ieškotoja – kiekvienoje naujoje parodoje iškelianti vis kokį nors naują vardą ir atiduodanti visuomenės bei kolegų teismui arba pripažinimui. Ir dažnai tie atrastieji vėliau sėkmingai tęsia savo kūrybines karjeras.

Kaip bebūtų paradoksu, šįsyk nemaža dalis lietuvių fotografijos meno asų atrodė gan neįspūdingai, ypač turint galvoje jų visos kūrybos kontekstą. Malonu, kad nepamiršti išėjusieji – J. Kalvelis, V. Šonta, A. Karpavičius. Visada įdomu vizualiai prisiminti B. Buračą, šįkart jo aktus. Įdomi, ieškanti jaunoji V. Antanavičiūtė, stiprius keturi V. Ilčiuko nespaltoti darbai, iš gamtos tematikos įdomesni pasirodė V. Naujiko ir jaunojo V. Stanionio kūriniai. Kaip įprasta, geri A. Sutkaus portretai, išskyrus gal proginį prezidento V. Adamkaus atvaizdą. Rašytojų veidus, kai kuriuos jau išleistus atskiru leidiniu, rodo A. Aleksandravičius. Savo naujus arba mažai terodytus kūrinius pateikia ištisa eilė pripažintųjų – A. Macijauskas, R. Požerskis, A. Kunčius, V. Butyrinas, R. Dichavičius, R. Jaškelis, A. Zavadskis, A. Badvytis, S. Žvirgždas ir kiti. Belieka pridurti, kad šios dvi parodos dalys – ir istorinė, ir šiuolaikinė – gerai dera tarp savęs, viena su kita "susikalba", viena kitą papildo.

... ir Sauliaus Kirvelos solo iš povandeninio pasaulio

Pereini "Arkos" antrojo aukšto "vestibiulį", dvi sales su fotografijomis ir staiga trečiojoje atsiduri visiškai kitame pasaulyje. Lyg tupėtum panardintas į jūros dugną kokiame nors Kusto

batiskafe – čia pirmąsįk didesni pluoštą savo povandeninio pasaulio fotografijų rodo Saulius Kirvela. Ilgokai tupėjęs "pogrindyje", šis talentingas gamtos fotografas pagaliau parodė, ką gali ir ką jau yra padaręs. Regime egzotiškų jūrų – Viduržemio, Barenco, Adrijos ir kito povandeninio pasaulio spalvas bei formas, taip pat nuostabias Lietuvos vandenų spalvas. Kokios puikios šiuolaikinės ir kartu istorinės fotografijos iš Platielių ežero dugno, kuriose Vytauto Didžiojo laikų tilto polių fragmentai, apaugę dumbliais, ir šviesa, krentanti iš pasaulio aukštybių, virš vandens ribos... Lietuvoje povandenine fotografija domėjosi ne vienas fotografas, bet neabejotinai šiandien pats stipriausias ir menine, ir technine prasmėmis yra Saulius Kirvela. Kažkada teko stebėti pačią jo povandeninės fotografijos bandymų pradžią, kartu dirbant anais laikais Gamtos apsaugos komitete, tačiau tai jau būtų atskiro rašinio tema, beje, pakankamai nauja mūsų šiuolaikinės fotografijos kontekste.

Jei prisikeltų...

Jeigu būtų prisikėlęs George Eastman, aš tikiu, kad "Kodak" 100 metų Lietuvoje minėjimo parodos rengėjai jį būtų pakvietę į "Arką" kaip garbingiausią ir labiausiai laukiamą svečią. "Kodak" du kartus ėjo į Lietuvą: pirmąsį – dar caro laikais, antrąsį – tik Lietuvai atgavus nepriklausomybę po sovietinio jungo. Tiesiog netelpa galvoje, kad sovietų laikai buvo atėmę iš fotomenininkų ir šiaip visos visuomenės užsienio fotografijos firmų ištobulintų spalvų pasaulį – ir "Kodak", ir "Fuji", ir "Agfa" bei kitų. Apie laisvę kurti ir gyventi savotiškai liudija ir ši įdomi retrospektyvinė paroda, kurioje per atidarymą būtų puikiai jautęsis ir G. Eastman – tarp menininkų ir verslininkų, tarp žurnalistų ir fotografų, užpildžiusių tris didesnes "Arkos" galerijos sales.

Vilnius, Pilies gatvė

Kryžių kalnas

V. Kapočiaus nuotr.

Rusai apie Lietuvos pasipriešinimą

(atkelta iš 3 psl.)

tuo metu ji jau nebeegzistavo, o Tauro apygardos vadas Antanas Baltušis-Zvejys.)

Kokias Lietuvos partizanų pralaimėjimo priežastis mato rusų specialistai?

Jų manymu, persilaužimas įvyko, kai buvo suvokta, jog negalėti partizanus tik karinėmis priemonėmis neįmanoma. NKVD buvo įkurtas specialus skyrius, kuris užsiiminėjo agentūrinio darbu, skleidė antipartizaninę propagandą, melagingus gandus, organizavo provokacijas. Bet ypatingai didelę karinę, politinę, socialinę, psichologinę reikšmę turėjo būrių, kurie apsimitinėdavo

vo partizanas, sukūrimas. Tai buvo specialiai parengti NKVD padaliniai. Norėdami įgyti gyventojų pasitikėjimą, jie netgi vykdavo įvairias antisovietines akcijas, po to bandydavo išsiskverbti į partizanų gretas. Ši metodų partizanai laikė pavojingiausiu.

Tačiau patį stipriausią smūgį partizanas sudavė kolektyvizacija, nes sovietų valdžia galėjo kontroliuoti visus kaimo resursus. Koviniai pralaimėjimai, nepalanki tarptautinė padėtis privertė partizanus nutraukti ginkluotą kovą. Ją pakeitė kitos pasipriešinimo formos, kurių potencialas ir jėga išryškėjo tik sugriuvus Sovietų Sąjungai.

Ne su visais rusų pateikiamais faktais, interpretacijomis ir išvadomis galima sutikti. Pirmiausia tai pasakytina apie centralizaciją: vieningos vadovybės nebuvo iki 1949 m. dėl visai kitų priežasčių. NKVD specialūs būriai vykdė ne tik antisovietines akcijas, bet ir užsiiminėjo terorų, nekaltų gyventojų žudymu, norėdami sukompromituoti tikrus partizanus.

Knygos autorių nuomone, Lietuvoje partizaninio karo patirtis XX a. pabaigoje paplito po visą pasaulį, naudojama įvairiuose regionuose.

Partizanus rėmė dauguma krašto gyventojų, visuomenėje jie buvo populiarūs, laikomi tautos didvyriais.

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 37

(atkelta iš 3 psl.)

federalinės valdžios įstaigoje. Po kelių dienų jau vėl buvau Lietuvoje. Nežinojau, ar mane registruos kandidatų į šalies Prezidentus, bet jaučiau, kad, atsiliepdamas į žmonių pasitikėjimą, turiu pareikšti tokią savo valią.

"Neklausk, ką tau gali duoti tavo šalis, - klausk, ką tu gali duoti savo šaliai". Šie Džono F. Kenedžio žodžiai seniai man tapo gyvenimo principu. Nežinau, kaip susiklostys mano tolesnis likimas. Tik žinau, kad per man Dievo skirtus likusius metus - nesvarbu, kokius darbus teks dirbti - džiaugsiuosi, jei galėsiu būti naudingas savo tėvynei.

1994 rugpjūtis - 1997 liepa

EPILOGAS. VALDO ADAMKAUS ATSIMINIMAMS IŠEJUS...

Šios atsiminimų knygos pirmasis leidimas buvo baigtas spausdinti praėjusių metų lapkričio pradžioje. Tuomet Valdas Adamkus, dar ne Lietuvos Respublikos Prezidentas, bet jau Vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintas kandidatas į šį postą, važinėjo po šalies kaimus, miestelius ir miestus susitikinėti su žmonėmis. Rinkiminė kampanija, nors oficialiai dar ir neprasidėjusi, iš esmės jau vyko. Atsiminimų knyga ne-

išvengiama tapo jos dalimi ir praverė pristatant kandidatą į valstybės vadovus rinkėjams.

Knygos kaip ir žmogaus likimą sunku numatyti iš anksto. Sumanytas suguldyti ant popieriaus šiuos atsiminimus kilo tuomet, kai Lietuvai dar buvo per anksti pradėti rūpintis, kas bus išrinktas kitą šalies Prezidentu, o būsimasis jų rinkimų laimėtojas Valdas Adamkus nė nemane, kad prabėgs pusketvirtą metų, ir jo "likimas, kurio vardas - Lietuva", lems būtent jam imti į savo rankas vadovavimo šaliai vairą.

1994 metų rugpjūčio pabaigoje šių eilučių autorius viešėjo Čikagoje ir, kaip šimtai kitų per paskutinią ketvirtį amžiaus iš Lietuvos ir Ameriką atvykstančių žmonių, garsaus tautiečio Valdo Adamkaus buvo pakviestas apsilankyti jo įstaigoje Čikagos centre, kur jo ištikimoji juodaodė sekretorė visus lietuvių pasveikina, aiškiai tardama mūsų šaką "labas".

Vakare pasitaikė svečiuotis ir Valdo Adamkaus pušų giraitės apsuptyje namuose, Čikagos priemiestyje Hinsdeile.

"Taip susiklostė likimas, kad daugiau kaip keturis dešimtmečius Čikagoje buvo mano namai. Dirbau Amerikai iš širdies, tačiau visa gyvenimą troškau ne JAV, o tėvynei skirti savo sugebėjimus ir jėgas", - kažkaip su gaudulio atspalviu prasiarė tą vakarą Valdas Adamkus.

Besikalbant apie Lietuvos dabartį, Valdas Adamkus staiga prisiminė karo metus, kovas Žemaitijoje, pasitraukimą į Vakarus. Ši pasakojimą klausantis, sunku buvo susilaikyti nepatarus: "Jūs turite tai užrašyti ir paskelbti spaudoje".

Bėgo laikas. Po pokalbio Čikagoje 1994 metų rugpjūčio pabaigoje vis pasitaikydavo progų susitikti su Valdu Adamkumi. Pamažu kaupėsi užrašytų jo prisiminimų, kurie iš atskirų fragmentų tarsi savaime ėmė

virsti knyga.

Praėjusių metų pavasarį Valdui Adamkui nusprendus sutikti kelti savo kandidatūrą Prezidento rinkimuose, jo atsiminimai, ligi tol buvę tiesiog daug gyvenime regėjusio privataus žmogaus pasakojimas apie laiką, įvykius ir žmones, tapo jau politinio veikėjo, pretenduojančio į aukščiausią šalies postą, memuarais. Didžiama šių prisiminimų užrašyta gerokai anksčiau negu Valdas Adamkus apsisprendė balotiruotis Prezidento rinkimuose. Net paskutiniųjų puslapių mintys išsakytos, kuomet dar nebuvo žinoma, ar Vyriausioji rinkimų komisija registruos jį kandidatą į šalies vadovo postą. Tačiau Valdas Adamkus nepanoro atsisakyti nė vieno epizodo, nesiėmė ką nors keisti ar gražinti atsiminimuose ir tuomet, kai, atiduodant knygą leidyklai, jis jau buvo ne privatus asmuo, o kandidatas į Lietuvos Prezidentus.

Vos keli mėnesiai tepraėjo nuo to laiko, kai knygynuose pasirodė Valdo Adamkaus atsiminimų knyga. Nespėjusiems jos įsigyti skaitytojams pageidaujant, "Santara" nusprendė išleisti ją pakartotinai. Dabar tai jau Lietuvos Respublikos Prezidento memuarai.

Per šį trumpą laiką tarp pirmojo ir antrojo knygos leidimo nutiko tiek daug įvykių, virė tokios smarkios politinės aistros, kurių centre atsidūrė Valdas Adamkus, kad jo naujausių prisiminimų turbūt jau pakaktų ir antram memuarų tomui. Tačiau tai dar nespėjusių pagelsti laikraščių puslapiuose nugulę palyginti švieži įvykiai ir jų komentarai, kurių epicentre atsidūrė Valdas Adamkus, o memuarai – požiūris į gyvenimą iš tam tikro laiko nuotolio.

Valdo Adamkaus likimo knyga toliau tęsia jau pats gyvenimas. Galbūt kada nors tai virs ir antruoju memuarų tomu...

Literatūrinis bendraautoris Valdas Bartasevičius

Psichikos ligos: katastrofa ar įveikiami sunkumai?

Dr. Ksaverinas Mopeninas

Būtų sunku rasti žmogų, kuris galėtų pasakyti, jog gyvena puikiai, neturi jokių problemų ir nežino, kas yra bloga nuotaika. Trumpalaikis liūdesys, nusivylimas, nerimas, įkyrios mintys, netikrumo jausmas - daugelis jausmų, emocijų, pojūčių ir išgyvenimų yra normalūs, kol jie yra trumpalaikiai ir netampa našta mums ar mūsų artimiesiems. Tačiau nė vienas nesusame apsaugotą nuo ligos, ir psichikos ligos - ne išimtis. Gaila, kad mūsų visuomenėje vis dar gajai neigiamą nuostatą psichikos ligų atžvilgiu. Tačiau negydati net ir lengvų sutrikimų susidaro labai didelė tikimybė prarasti darbą dėl nuolatinio nuovargio, nepasitikėjimo savimi ir išsiblaškymo. Net tuo atveju, jeigu jums ir pavyks išlikti darbe, nesigydant ligos, geresnių rezultatų ar paaukštinimo tarnyboje vargu ar galima tikėtis.

Neretai pats žmogus, sergantis nervų sistemos ar psichikos ligomis, galvoja, kad gydytis beviltiška. Šios mintys - ne realybės atspindys, bet ligos simptomai. Skirtingomis ligomis sergančių ligonių nuomonė, kodėl jų greičiausiai niekas nepagydydys, skiriasi: vieni mano, kad niekas gyvenime neturi prasmės, kiti - kad tai labai brangu ir tuos pinigus galima panaudoti kažkam kitam. Dar kitiems atrodo, kad visos psichikos ligos yra labai nerimtas dalykas ir turėtų praeiti be gydytojų pagalbos. Tačiau kai suserga kūnas, kiekvienas ieško tinkamos pagalbos. Taip turėtų būti ir tada, kai jaučiame sunkiai apibūdinamus nemalonius dvasinius simptomus.

Psichikos ligų yra daug, tačiau vienos iš sunkiausių yra šizofrenija ir depresija. Šių ligų atsiradimui gali turėti įtakos išorinės aplinkybės, labai dažnai jų atsiradimo priežastys - medžiagų apykaitos sutrikimai. Apie šizofreniją ir depresiją žmonės dažnai yra šiek tiek girdę, tačiau kai suserga jie arba artimieji, pasirodo, jog jiems trūksta pačių svarbiausių žinių, nuo kurių neretai priklauso ne tik ligonio sveikata, bet ir jo gyvybė.

Šizofrenija serga maždaug vienas žmogus iš šimto (pasaulyje yra net 50 milijonų sergančiųjų). Daugeliui ši liga - tragedija:

žmogus gali prarasti normalų sugebėjimą jausti, normalius socialinius igūdžius, jam sunku mokytis ir dirbti. Liga pasirenka jaunus žmones: vyrai dažniausiai suserga būdami 17-30 metų amžiaus, moterys - 20-40 metų. Daug šizofreniją sergančių žmonių visam laikui tampa nedarbingi, jais finansškai turi pasirūpinti valstybė ir šeima. Nors šia liga sergančių ligonių dažniausiai galima gydyti ir namuose, tačiau visuomenė tam nėra pakankamai pasiruošusi: trūksta žinių apie ligą, o kartais labai sunku rodyti meilę ligoniui, kuris, atrodytų, jos nepriima.

Diagnozuoti šizofreniją nėra lengva. Nors šizofrenijos simptomų yra labai daug, tačiau jie skirstomi į dvi dideles grupes: pozityvius (keistas elgesys, kliesdėsiai, haliucinacijos) ir negatyvius (apatija, socialinė izoliacija, mąstymo ir kalbos skurdumas). Kai pasireiškia pozityvūs simptomai, ligonis tarsi įgyja naują, bet labai keistų ir neįprastų sveikam žmogui savybių, o kai pasireiškia negatyvūs simptomai, ligonis praranda ir žmogiškąsias bei natūraliąsias savybes.

Nors labai gaila, tačiau dažnai šizofrenijos visiškai išgydyti neįmanoma. Liga gali palikti savo pėdsakus visam gyvenimui. Tačiau ligos gydymas tikrai nėra tuščias darbas. Jeigu ligoniui tinkamai parenkamas gydymas, ligos simptomai visiškai panaikinami arba smarkiai susilpninami. Be to, tinkamas gydymas užkerta kelią ligos pasikartojimui. Tai svarbiausias dalykas, kurį reikia žinoti ligoniui ir jo artimiesiems. Kiekvienas šizofrenijos pasikartojimas labai pažeidžia žmogaus psichiką. Negydant šizofrenijos, liga progresuoja. Tačiau net 85 proc. ligonių, kuriems skiriamas tradicinis gydymas, liga pasikartoja kas penkerius metus. Šių pasikartojimų priežastis neretai yra ta, kad ligoniai gydomi nepakankamai ilgai. Dažnai ir patys ligoniai (kartais net padrasinti artimųjų) savavališkai nustoja vartoti vaistus. Tiesa, daugelis senesnių vaistų nuo šizofrenijos sukelia nemažai šalutinių poveikių ir todėl ligoniai juos blogai toleruoja. Tačiau šiuo metu jau yra ir naujesnių vaistų, daug

geriau toleruojamų šizofrenijos gydymui, pavyzdžiui, Zyprexa (olanzapinas), sukeliančių daug mažiau šalutinių poveikių.

Depresija - tai kita sunki psichikos liga. Nors ji yra daug dažnesnė (ja vienu metu serga apie 5-10 žmonių iš šimto) nei šizofrenija, ji nepalieka tokių ryškių pėdsakų ligonio psichikoje. Tačiau ligoniui ir jo artimiesiems depresija yra milžiniškas išbandymas. Liga pasireiškia daugeliu skirtingų simptomų, tačiau būdingiausi yra nuolatinis liūdesys, sumažėjęs domėjimasis darbu ar anksčiau buvusiais maloniais užsiėmimais, dėmesio ir atminties sutrikimai, pakitę miego įpročiai, kūno svorio pakitimai, kaltės ir bevartiškumo jausmai, taip pat mintys apie mirtį ar savižudybę. Jeigu liga yra labai sunki, ligonis nebegali dirbti, jam sunku atlikti paprasčiausius buitinius darbus, sunku net nusipirkti. Pasitaiko nemažai atvejų, kai žmogus ilgai serga lengva depresijos forma ir taip pripranta prie savo blogos būsenos, kad jam net neįkyla mintis, jog jis galėtų jaustis daug geriau, būtų darbingesnis, jeigu pradėtų gydytis.

Ligonį reikia suprasti, reikia mylėti, elgtis su juo švelniau ir atlaidesniau nei paprastai. Tačiau jeigu iš tiesų norite padėti sergančiajam depresija, tai pirmas ir svarbiausias jūsų žingsnis - švelniai, tačiau ryžtingai paskatinti jį kreiptis į specialistą. Beje, ligoniui gali būti pernelyg sudėtinga pačiam pasirūpinti specialisto konsultacija - padėkite jam ir netgi padėkite (žinoma, jeigu jis neprieštarauja).

Depresija gydoma ilgai - 6-12 mėnesių (o jeigu reikia, ir ilgiau) po to, kai ligos simptomai, vartojant vaistus, išnyksta. Depresijos gydymui skiriami antidepresantai - vaistai, veikiantys centrinės smegenų struktūras ir šalinantys visą depresijos simptomų kompleksą. Tačiau antidepresantai pradeda veikti ne iš karto - po 3-4 savaitių nuo gydymo pradžios. Senesnieji, tricikliai antidepresantai sukelia nemažai šalutinių poveikių, gana sunku surasti ligoniui efektyvią dozę, ir jų dozavimas dažnai būna sudėtingas. Dėl to nemažai ligonių nustodavo vartoti vaistus ir pasmerkėdavo save daugkartiniams ligos pasikartojimams. Prozac (fluoksetino hidrochloridas) buvo depresijos ir su ja susijusių sutrikimų gydymo perversmo pradininkas. Prozac'ą yra paprasta dozuoti, jis sukelia mažai

šalutinių poveikių, todėl padidėja bendradarbiavimas tarp gydytojo ir paciento, rečiau reikia kreiptis į gydytoją ir vaistinėną. Tai reiškia, kad taip taupomi visuomenės, t.y. mūsų visų, pinigai. Mažiausiai iš 7 pacientų, sergančių pasikartojančia depresija, mėgina žudyti išgerdamas dideles jam paskirtų vaistų dozes, o Prozac yra labai saugus net ir tiksliai jį perdozavus.

Kas gali būti blogiausia negydati sunkių psichikos ligų? Savime suprantama, ligonio gyvenimas tampa labai komplikotas: dažniausiai pablogėja jo santykiai su artimais žmonėmis, jis ima prasti dirbti arba net visiškai praranda darbą, jo gyvenimas tampa nepilnavertis. Tačiau baisiausia yra tai, kad būtent depresija ir šizofrenija yra dažniausia savižudybės priežastis. Pastaruoju metu Lietuva pirmąją pasaulyje pagal savižudybių skaičių - kasdien nušiuo 4-5 žmonės. Manoma, kad šis skaičius galėtų būti daug mažesnis, jeigu daugiau dėmesio būtų skiriama psichinei sveikatai, ypač tokių sunkių ligų, kaip depresija ir šizofrenija, gydymui.

Psichikos ligų aktualumas, jų milžiniškas neigiamas poveikis visuomenės sveikatai iš vie-

nos pusės ir atsiradusios bei vis didėjančios jų gydymo galimybės iš kitos pusės lėmė tai, kad daug žymiausių pasaulio farmacijos kompanijų skiria vis daugiau dėmesio naujų nervų sistemos veiklą reguliuojančių vaistų ir gydymo metodų kūrimui. Viena iš garsiausių kompanijų "Lilly" ikūrė atskirą padalinį "Lilly Neuromokslas", kurio darbo rezultatų - antidepresanto Prozac ir antipsichotinio vaisto Zyprexa efektyvumu jau įsitikino ir Lietuvos gydytojai bei pacientai.

Geriausia išeitis kiekvienu atveju, jaučiant ką nors bloga, - konsultacija su specialistu, kuris parinks tinkamą gydymą, ir gyvenimas pamažu vėl atgaus savo spalvas. Niekada nepasikliaukite savo artimųjų ar pažįstamų patarimais apie vieno ar kito vaisto efektyvumą ar neefektyvumą. Kiekvieno žmogaus organizmas ir vaistus reguoja skirtingai, todėl gydymas parenkamas individualiai, atsižvelgiant į daugumą veiksnių. Laukti, kada psichikos liga praeis savaime, ar gydytis pačiam liaudiškomis priemonėmis yra labai pavojinga, nes sunkių psichikos ligų gydymas vaistais yra vienintelis gydymo būdas, kurio efektyvumas yra įrodytas.

Medinė Kristaus skulptūra puošia Dotnuvos bažnyčios altorių K.Jurelės nuotr.

Ir M.Prousto romanas - komiksas

Taip jau buvo nutikę V.Hugo, A.Dumas, H.Balzacui, G.Flaubertui ir kitiems prancūzų literatūros klasikams, tad kodėl gi Marcelio Prousto šedevras "Prarasto laiko beiškant" negalėtų virsti komiksu? Galų gale, anot jo adaptuotojo ir iliustratoriaus Stephane Heuet, M.Proust yra garsiausias šiuolaikinės prancūzų literatūros atstovas, tačiau kas mūsų laikais skaito jo didžiulius pusiau autobiografinius romanus? - klausia "International Herald Tribune" apžvalgininkas. "Jei šiandien ištartumėte žodį "madeleine" (tariasi "madlen", pranc. pyragaitis), žmonės jums didžiudamiesi atsakytų: "Proust", - sako S.Heuet, turėdamas mintyje žymųjį pyrago gabalėlį, sukelusį M.Prousto atsiminimų ir refleksijų srautą, išsiliesių šiais tomiais. "Bet tai ir viskas, ką jie žino apie M.Proustą. M.Proust lyg koks aukso grynuolis ar neįkainojamas deimantas buvo ilgai laikomas snobų gete. Sveikinčiaju bet kokią pastangą ji demokratizuoti". Taigi po keletrių analizavimo ir pasirodymo metų 41 metų reklamos verslo atstovas S.Heuet išleido "Kombre" ("Combray"; "Delcourt" leidykla), pirmąjį iš numatytų tuzino 70

puslapių apimties tomų komiksų pagal žymiausią M.Prousto veikalą "Prarasto laiko beiškant". Pirmąjį leidimą - 12 tūkst. egzempliorių tiražo kiektais viršeliais, didelio formato komiksų knygas, kainavusias 15 dolerių, žmonės išpirkė per tris savaites. Konservatyvusis "Le Figaro" išspausdino straipsnį su antrašte "Taip buvo nužudytas Marselis", kurio autorius Herve de Saint-Hilaire nepagailėjo knygai gausybės epitetų, tarp jų "neapsakomai kvaila", "žiauri", "katastrofiška", "šventvagiška" ir paprasčiausiai "baisi". H.Saint-Hilaire nepasitenkinimo sulaukė ir S.Heuet nuo pieštų legendinių charakterių, tokie kaip tarnaitė Fransuaza, bauginamai elegantiška ponė de Germant bei pats autorius vaikystėje ("beformis mažas vaikiškas idioto akimis") ir M.Prousto teksto parinkimas bei dialogai, pritaikyti iliustracijoms, kaip antai jau spėjusi pagarsėti frazė, kurios M.Proust niekada nėra parašęs: "Tiens! Une madeleine?" ("Žiūrėk! Pyragaitis?"). "M.Proust pirmiausia buvo dailininkas impresionistas, - sakė S.Heuet. - Jis mąstė ir rašė vaizdiniais. "Prarasto laiko beiškant" - išpūdinga freska,

vaizduojanti XIX a. pabaigos - XX a. pradžios Prancūzijos aukštuomenę. O komiksai leidžia atkurti praeitį, nepretenduojančią hollywoodiškai dydžio biudžetą". Prieš imdamasis iliustruoti, jis 14 kartų perskaitė visą knygą, pamažu atsirinkdamas pastraipas, kurios aiškiausiai perteikia pasakojimo prasmę. Jis daug tyrinėjo, rinko nuotraukas, daug laiko praleido M.Prousto vaikystės name Ilje rajone Paryžiaus priemiestyje, kuris knygoje vadinamas Kombre. Įdomu, kad jo projektą parėmė netgi M.Prousto gerbėjų draugija bei M.Prousto produkterė ir jo kūrybos teisių paveldėtoja Nathalie Mauriac. Išskyrus vos keletą dialogų, komiksų knygoje pateikiami autentiški M.Prousto žodžiai. Tai reiškia, kad "Kombre", kaip nė vienoje kitoje komiksų knygoje, apstu neįprastai ilgų sakinių. Veiksmo ir dialogo nebuvimas netgi verčia abejoti, ar ši knyga nėra tik iliustruotam romano "Prarasto laiko beiškant" santrauka. Tačiau S.Heuet teigia, kad veiksmas labiausiai reikalingas filme, tuo tarpu jo iliustracijos papildo tekstą.

Paris Revue

Kėdainiai, senamiestis

V. Kapočiaus nuotr.

Vyrai rūko siekdami kontroliuoti savo jausmus

(Reuters-BNS). Kai kitą kartą visi jūsų įstaigos vyrai išeis laukan parūkyti, turėkite kiek užuojautos, nes jie išėjo ne tik trumpam atsikvėpti nuo darbo, bet ir subalansuoti savo emocijų.

Priešingai, nei manyta iki šiol, vyrai labiau nei moterys griebiasi cigaretės, jei yra supykę, sunerimę, liūdni ar pavargę. Apie tai Amerikos plaučių ligų gydytojų asociacijos konferencijoje pas-

kelbė Kalifornijos universiteto mokslininkai Ralph Delfino ir Larry Jamner.

Motelių rūkymas daugiau susijęs su socialiniais veiksniais, o vyrai dažniau sako, kad rūkymas slopina pyktį ir liūdesį.

Mokslininkai ištyrė 18-42 metų amžiaus 25 moteris ir 35 vyrus. Eksperimente dalyvavę žmonės 2 paras kas valandą po tris kartus

(nukelta į 6 psl.)

IŠ LIETUVOS
REKORDŲ
KNYGOS

RYŠIAI

Senovėje ryšys buvo palaikomas per pasiuntinius ir signalizuojant laužais, deglais, būgnais ar kitkuo. Vėliau informaciją pradėta perduoti raštu. Lietuvos miestai reguliarių ryšių palaikė jau XVI a. 1562 m. buvo suorganizuota pašto linija Vilnius - Krokuva - Viena - Venecija. 1839 m. per Lietuvą nutiesta Peterburgo - Varšuvos optinio telegrafo linija.

Seniausia optinė informacijos perdavimo sistema - XI-XIV a. - veikė ant piliakalnių arba aukštesnių kalvų viršūnių uždegant pavojaus laužus. Naktį tolimų apylinkių gyventojai matydavo laužų liepsnas, o dieną - tų laužų dūmus. Tai buvo signalas apie artėjantį priešą. Senose kronikose rašoma, kad netikėtai užpulti lietuvių žemes retai pavykda-

vo.

Pirmoji telegrama elektros telegrafu perduota iš Vilniaus į Peterburgą 1859 m.

Pirmąją pasaulyje oro pašto siuntą per vandenyną gabeno transatlantiniai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas 1933 m. liepos 15 - 17 dienomis lėktuvu "Lituanica" (Bellanca CH 30). Per 37 val. 11 min. jie nuskrido 6411 km nuotolį. Iš viso, aplenkiant audras, buvo įveiktas 7058 km atstumas. Pagal to meto skridimo tikslumą lakūnai užėmė pirmąją vietą pasaulyje, pagal įveiktą skrydžio nuotolį - antrąją. Pašto siuntoje buvo laišškai, kurių bendras svoris 40 kg.

Didžiausias laiškas - 72,3 m ilgio, 52,5 cm pločio - parašytas 1991 m. kovo 10 d. Vilniuje, barikadomis ir kitais gynybiniais įtvirtinimais saugomoje nuo SSRS ginkluotųjų pajėgų antpuolio Nepriklausomybės aikštėje. Čia įvykusios šventės "Su atgimimo diena" metu vaikai parašė ir nupiešė „Linkėjimų laišką Lietuvai".

Ilgiausias laiškas - 14 398 žodžių, 74 lapų laiškas - parašytas 1997 m. ranka marijampolietės Vaidos Šverčiauskaitės draugei vardu Jolita, kuri gyvena Trepur kaime, Tauragės rajone.

Didžiausias pašto ženklas - 40,3 x 48,4cm formato - išleistas 500 000 egzempliorių tiražu 1995 m. spalio 6 d. Ženklas skirtas Pranciškaus Smuglevičiaus 250 gimimo metinėms pažymėti. Jame P. Smuglevičiaus tapybos darbas "Valerija Mesalina". Ši pašto ženklą sukūrė dailininkas Albinas Naclius.

Seniausi pašto ženklai - 10 ir 15 skatikų vertės - spausdinti 1918 m. gruodį, naktį iš 25 į 26 d. Vadinamoji "Pirmoji Vilniaus laida" pasirodė Vilniaus pašte 1918 m. gruodžio 27 d. Ant ženklų užrašyti skaičiai, nurodantys ženklų vertę, ir žodžiai: *Lietuvos paštas*. Ženklai spausdinti paprastu spaudos (knyginiu) šriftu, tiražas - po 5000 vienetų.

Didžiausias pašto ženklo tiražas - 30 619 100 egzempliorių - standartinis 19 x 23 mm dydžio pašto ženklas „Vytis", išleistas 1991 m. liepos 23 d. Spausdintas „Spindulio" spaustuveje Kaune. Jis yra be klijų ir perforacijos. Ši pašto ženklą sukūrė dailininkė Violeta Skabeikienė.

Didžiausias pašto ženklo blokas - 14,9 x 10,55 cm formato - išleistas 50 000 egzempliorių tiražu 1940 m. gegužės 6 d. Tai 3 proginiai pašto ženklai Vilniaus atgavimui pažymėti ir lotyniškas užrašas - *Urbs Vilnius Metropolis Lithuaniae recuperata* - Lietuvos sostinė Vilnius atgauta.

NASA astronomai apskaičiavo, kad Visatos amžius gali siekti 12 mlrd. metų

Visatos amžius greičiausiai siekia maždaug 12, o ne 20 mlrd. metų, tačiau ji yra pakankamai "sena", kad patvirtintų Didžiojo Sprogimo teoriją. Apie tai gegužės 25 d. spaudos konferencijoje pranešė 27 NASA astronomai, rėmęsi kosminio teleskopo "Hubble" duomenimis.

Šis atsakymas į vieną iš fundamentalių astronomijos klausimų yra didelis žingsnis siekiant išsiaiškinti, kokią dydžio yra Visata ir kas jos galų gale laukia, sakė tyrinėjams vadovavusi Wendy Freedman iš Washingtono Carnegie instituto.

Po 8 metus trukusių tyrimų "Hubble" teleskopu NASA mokslininkai sakė, kad Visata greičiausiai plėsis iki begalybės, niekada nepradės trauktis ir egzistuos dar tūkstančius milijardų milijardų milijardų metų.

Kitoms galaktikoms tolstant nuo mūsų Paukščių Tako, žvaigždės blės ir po 400 ar 500 mlrd. metų matysime tik kelias kaimynines galaktikas, sakė Chicago universiteto astronomas Michael Turner.

Visatos amžius apskaičiuojamas iš jos plėtimosi greičio pokyčio, vadinamo Hubble konstanta. Ją ir buvo siekiama nustatyti tyrimų metu. Konstanta pavadinta Edwin Hubble garbei, kuris 3-iajame dešimtmetyje užfiksavo, jog galaktikos tosta viena nuo kitos ir kad greičiau tosta tolimesniosios.

Iki 6-ojo dešimtmečio manyta, jog Hubble konstanta - nutolimo greičio pokytis per sekundę, atstumui iki galaktikos padidėjus per megaparseką - yra 50-100 km/sxMpc. Megaparsekas yra 3,26 mln. šviesmečių, o šviesmetis yra

atstumas, kurį šviesa nukeliauja per metus (kilometrais - daugiau nei 9 su 20-čia nulių). Pats E. Hubble pagal savo konstantą apskaičiavo, kad Visatos amžius yra 2 mlrd. metų, o 9-ajame ir 10-ajame dešimtmetyjeose manyta, kad jos amžius siekia nuo 10 iki 20 mlrd. metų. Dabar NASA mokslininkai nustatė, kad Hubble konstanta yra maždaug 70 km/sxMpc, o paklaida - 10 proc. Iš to daroma išvada, kad Visata egzistuoja 12 mlrd. metų. Šis skaičius gali padidėti iki 13,5 mlrd., jei bus patikslintas Visatos materijos kiekis.

Apskaičiavimams atlikti astronomai stebėjo 18 galaktikų ir 800 reto tipo pulsuojančių žvaigždžių, vadinamų Cefeidėmis. Kitos astronomų grupės yra gavusios kiek kitokių skaičių.

Carnegie observatorijos Pasa-

denoje (Kalifornija) vadovas Allan Sandage suskubo paneigti NASA pranešimus. Anot jo, dar negalima tiksliai įvardyti Hubble konstantos dydžio. Nuo 1968 metų observatorijoje atliekami tyrimai rodo, kad konstanta gali būti 55 km/sxMpc. Toks skaičius rodo, kad priklausomai nuo masės Visata gali siekti nuo 14 ar 18 mlrd. metų amžiaus.

Didžiojo Sprogimo teorija teigia, jog prieš atsirandant Visatai, visa jos materija buvo suspausta į vieną tašką, kuris sprogo, duodamas jai pradžią. Nuo pat Didžiojo Sprogimo Visata plečiasi. Kai kurie mokslininkai mano, kad plėtimasis greitėja veikiant kažkokiai paslaptinai jėgai. Šios jėgos egzistavimas dar nėra visiškai įrodytas.

Galutinai Visatos amžius bus nustatytas tada, kai bus tiksliau apskaičiuota Visatos masė bei paslaptingosios jėgos stiprumas, sakė W. Freedman.

Omnitel Laikas

Vyrai rūko siekdami kontroliuoti savo jausmus

(atkelta iš 5pusl.)

dienoraštyje aprašydavo savo nuotaiką ir su rūkymu susijusį elgesį. Atrodo, kad rūkymas slopino dažnai supykstančių vyrų pyktį bei visų vyrų liūdesį. Moterų liūdesio šis įprotis neveikė. Jos dažniau sėdavo rūkymą su laime. "Anksčiau manyta, jog moterys rūko dėl emocinių priežasčių, tačiau tai neatitinka tik-

rovės. Tyrimo rezultatai patvirtina hipotezę, jog moterys rūko daugiau ne dėl nuotaikų kontrolės, o dėl visuomeninių santykių", sakė R. Delfino. Kovos su rūkymu programos gali būti veiksmingesnės, jei bus rengiamos atskirai vyrams ir moterims, taip pat - atskirai įvairiems charakterio tipams, sakė R. Delfino.

Omnitel Laikas

Kas pretendavo į H.C. Anderseno premiją Baltijos šalyse

Danijoje balandžio mėnesį įvairių kraštų rašytojams, kritikams, vertėjams įteikiamos H.C. Anderseno premijos už rašytojo kūrybos populiarinimą ir tyrinėjimus. 1998 ir 1999 metais kandi-

datus į premijos laureatus rekomendavo ir Baltoskandijos akademija: pereitais metais - latvių rašytoją M. Zalytę ir rusų literatūrologę L. Braudę, šiemet - poetę V. Palčinskaitę.

Baltoskandija

Pakistane rasti milžiniško sausumos žinduolio griaučiai

Pakistane prancūzų paleontologai iškasė į raganosį panašaus milžiniško žinduolio griaučius, kurie, pasak mokslininkų, gali būti didžiausi iki šiol rasti sausumos žinduolio griaučiai pasaulyje. Ekspedicijos vadovo Jean-Louis Welcomme teigimu, labai gerai išsilaikiusios žinduolio liekanos buvo rastos praėjusį mėnesį rytinėje Beludžistano provincijos dalyje.

"Tai didžiausi kada nors rasti

sausumos žinduolio griaučiai", sakė Paryžiaus Gamtos istorijos muziejaus ir Monpeljė Universiteto mokslininkas J.-L. Welcomme, nagrinėjantis žinduolių migracijos problemas.

J.-L. Welcomme vadovaujama ekspedicija paskutinius penkerius metus kasinėjo Derabugčio kalnuose, esančiuose maždaug už 500 kilometrų į šiaurę nuo Karachio. Sprendžiant iš griaučių, žinduolis turėjo būti maždaug 5

metrų aukščio ir 7 metrų ilgio. Pasak J.-L. Welcomme, griaučiai priklauso žinduoliui, kuris mokslinė terminija yra vadinamas baluchitherium. Šį pavadinimą įberagi raganosį panašiam gyvūnui davė anglų paleontologas C. Forster Cooper, kuris 1910 metais pirmasis šiame rajone rado šio žilos senovės milžino liekanų. "Manome, kad gyvūnas svėrė nuo 15 iki 20 tonų", sakė J.-L. Welcomme. "Jis yra giminingas raganosių šeimai, gali būti jų

pusbrolis arba protėvis", sakė mokslininkas.

Manoma, kad šie gyvūnai gyveno maždaug prieš 30 milijonų metų - paleogeno periodo vėlyvoje oligoceno epochoje. Be to, pasak J.-L. Welcomme, jo bendradarbiai iš Monpeljė tame pačiame rajone rado, kaip manoma, ir mažiausio žinduolio griaučius. Anot J.-L. Welcomme, spėjama, kad baluchitherium į Aziją atsikraustė iš Šiaurės Amerikos.

Omnitel Laikas

"Tėviškės" parapijos choro narių dalis. Šis choras gražiai giedojo pamaldose gegužės 16 d., kuomet į "Tėviškės" bažnyčią buvo atvykęs Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus

E. Šulaičio nuotr.

Lokneso ežero pabaisos bus galima ieškoti ir "Internete"

Garsioji škotų Lokneso ežero pabaisa Nesė greitai turės savo tinklalapį "Internete". Bendrovė "Loch Ness Marketing" baigė kurti Lokneso tinklalapį, kuriame pateikiama vaizdinė medžiaga apie paslaptiną škotų ežerą.

"Šis tinklalapis populiarumu turėtų nurungti kitus", sakė bendrovės "Loch Ness Marketing" vadovas Willie Cameron, kartu su savo partneriu Fraseriu Campbellu nusprendęs kurti "Nesės tinklą". "Bet kokia reklama mums yra naudinga. Visi žino Nesę. Negaliu įsivaizduoti šalies, kurioje apie ją nebūtų girdėję", sakė Jackie

Knight, dirbanti vietos parduotuvėje.

Lokneso tinklalapis (www.lochness.scotland.net) pristatytas gegužės pabaigoje. "Interneto" vartotojai, apsilankę šiame tinklalapyje, galės tiesiogiai stebėti Loknesą per ežero pakrantėje pritvirtintą kamerą, kurią galės sukroti į šalis ir priartinti vaizdą, pasirinkę atitinkamas komandas savo monitoriuje.

Lokneso tinklalapis priklauso "Scotland Online" tinklui. Jame galima rasti įvairios istorinės ir populiaros informacijos apie šią vietovę

Omnitel Laikas

SCHUYLER SAVINGS BANK

Mes siūlome:

*Taupymo sąskaitas *Taupymo sertifikatus
*IRA sąskaitas

*Asmeniškas ir komercines čekių sąskaitas

*Tiesioginį pinigų deponavimą

*Namų paskolas *Automobilių paskolas

* Namų remonto paskolas *Sąskaitų paskolas

*Namų (Home Equity) paskolas

Naujos, patogios darbo valandos ir draugiškas patarnavimas gerai tarnauja mūsų visuomenė...

Mūsų adresas:

24 Davis Avenue

Kearny, NJ 07032

(201) 991-0001

arba skambinkite nemokamai:

1-888-SCHUYLER

(1-888-724-8953)

RigaVen Travel Inc.

• We have GREAT CRUISES •

• Tours to Ireland, Scotland, England and Europe •

• Discover Costa Rica •

Low fares to VILNIUS

From New York - JFK

MAY 14 - JUNE 13 - \$650.-

JUNE 14 - AUG 15 - \$800.-

SPECIAL LOW FARES ON SPECIFIC DAYS

"Limited availability" - Call for Details

with
FINNAIR
All Fares plus Tax

Call
INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTĘ
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

JUNE PICKUP SCHEDULE

Binghamton, NY	June 18	9-10:30 am
Scranton, PA	June 18	12-2 pm
Frackville, PA	June 18	5-6 pm
Philadelphia, PA	June 19	9:30-11:30 am
Brooklyn, NY	June 19	2-5 pm
Bridgeport, CT	June 19	8-9 pm
Putnam, CT	June 22	1-2 pm
Providence, RI	June 22	4-5:30 pm
Norwood, MA	June 23	6-7 pm
Kennebunkport, ME	June 25	12-1 pm
Waterbury, CT	June 26	9:30-11:00 am

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

PICK-UP SCHEDULE FOR
JUNE AND JULY OF 1999

June 18	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
June 21	Putnam, CT	1-2 pm
June 26	Brooklyn, NY	12-1pm
June 29	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
July 1	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
July 2	Philadelphia, PA	11-12 pm
July 3	Brooklyn, NY	12-1 pm
July 13	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm

For more information please call:
1 800-775-7363 or 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$ 650 r.t.

One way to Vilnius \$ 410

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

Pasiruošimas premijų šventei

JAV LB XV Tarybai pritarus JAV LB Krašto valdybos Kultūros tarybos sumanymui atgaivinti Premijų švenčių tradiciją, JAV LB Kultūros taryba nutarė Premijų šventes ruošti kasmet. Dabar yra paruoštos ir LB Kultūros tarybos priimtos gairės, pagal kurias bus skiriamos premijos. Šiais metais premijuotų laureatų pagerbimas bus lapkričio 14 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Numatytos penkios premijų kategorijos: dailės, spaudos darbuotojo, radijo, muzikos ir liuanistinės mokyklos darbuotojo.

LB Premijų šventėmis laureatai ne tik pagerbiami ir įvertinami, bet ir jiems atsidėkoma už įnašą į išeivijos kultūrinį lobyną. Labiausiai nusipelnusių liuanistinę mokyklą ar mokytoją premijai išrenka JAV LB Švietimo taryba. Visų premijų mecenatas yra Lietuvių fondas.

Premijų gairės buvo priimtos JAV LB Kultūros tarybos posėdyje 1999 m. gegužės 26 d.

JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė, 1999 birželio 1.

JAV LB Kultūros tarybos gairės dailės premijai

1. Premijos pavadinimas - dailės premija.

Atrinkti kandidatų dailės premijai LB Kultūros taryba pakviečia pirmininką, kuris sudaro komisiją. Dailės premijos komisija, vadovaujantis Kultūros tarybos nuostatomis gairėmis, rekomenduoja vieną kandidatą dailės premijai.

2. Premija yra kasmetinė ir nedalomą.

3. Komisija skiria premiją už tais metais arba kelerių metų laikotarpyje atliktus dėmesio vertus kūrinius: žymesnes parodas, sukurtus ciklus, išleistas monografijas.

4. Dailės premijos komisija sudaroma bent 6 mėnesius prieš premijos įteikimą. Komisijos reikalas yra sekti dailininkų veiklą, kad atėjus baigiamajam posėdžiui nariai galėtų pateikti faktais paremtus siūlymus.

5. Būtina skelbti spaudoje, kad skaitytojai ir toliau gyvenantys meno stebėtojai siųstų savo gerai paruoštus bei dokumentuotus siūlymus dailės premijai. Pageidautina atkreipti dėmesį ir į lietuvių kilmės dailininkus, besireiškiančius tarptautinėje plotmėje. Jie taip pat gali būti premijuojami, jei savo kūryba reiškiasi ir lietuvių visuomenėje bei duoda įnašą lietuvių kultūrai.

6. Premijų komisija renka posėdžiui baigiantis terminui. Kiekvienas komiteto narys privalo pateikti savo nuomonę apie

kūrybingiausius tų metų (arba to laikotarpio) dailės atstovus. Po diskusijų balsavimo būdu išrenkamas kūrybingiausias menininkas, pateikiant argumentus, kodėl jis premijuojamas už savo kūrybą.

7. Dailės premijai kandidatų komisijai siūlyti iki rugsėjo 15 d. Baigiamasis posėdis rugsėjo 30 d. Premijos mecenatas Lietuvių fondas.

Priimta JAV LB Kultūros tarybos posėdyje 1999 m. gegužės 26 d.

JAV LB Kultūros tarybos gairės radijo programos ar radijo darbuotojui

1. Premijos pavadinimas - radijo programos ar radijo darbuotojo premija. Radijo programos ar radijo darbuotojo premiją rekomenduoja į Kultūros tarybą (KT) tam tikslui pakviesta komisija.

2. Ši premija gali būti skirta kiekvienai JAV veikiančiai, ne komercinei, radijo programai.

3. Norinčios varžybose dalyvauti aktyviai veikiančios JAV lietuviškos radijo valandėlės iki nustatytos datos atsiunčia bent po du transliuotus radijo laidų įrašus Radijo premijos komisijos pirmininkui iki nustatytos datos.

4. Radijo premija gali būti skiriama ir pavieniui asmeniui, eilę metų ruošiančiam ir pravedančiam radijo programas. Toks kandidatas negali būti apmokamas radijo laidų tarnautojas.

5. KT pirmininkas ne vėliau kaip liepos mėn. 1 d. spaudoje

skelbia komisijos sudėtį ir kviečia radijo programų vedėjus siųsti radijo laidų įrašus iki rugsėjo 15 d.

6. Premijos komisija susirenka posėdžiui ir iki rugsėjo 30 d. išrenka radijo programą ar asmenį premijai gauti, pranešant KT-ai ir atsiunčiant premijos skyrimo posėdžio protokolą.

7. Premija negali būti daloma. Premijos mecenatas Lietuvių fondas.

Priimta JAV LB Kultūros tarybos posėdyje 1999 m. gegužės 26 d.

JAV LB Kultūros tarybos gairės muzikos premijai

Muzikos premija gali būti skiriama solistams (dainininkams, instrumentalistams), chorams, orkestrams, instrumentiniams ansambliams, kamerinėms dainininkų grupėms, dirigentams (choro, orkestro, operos), jeigu jie yra:

- a. aukšto profesinio lygio;
- b. nusipelnę lietuvių išeivijos kultūrai.

Be to, muzikos premija gali būti skiriama kompozitoriams bei muzikos kultūros tyrinėtojams, gyvenantiems JAV ir atitinkantiems aukščiau minėtus reikalavimus.

[kandidatus neįtraukiami pramoginės muzikos atlikėjai kavinėse, restoranuose, įvairiuose kitokuose pobūviuose. Tačiau premijų svarstymui gali būti pateikiami kūrybiniai džiaz kolektyvų ir jų vadovų pasiekimai.

Dėl muzikos profesijų įvairovės, o taip pat dėl kultūrinį gyvenimą išeivijoje sunkinančių aplinkybių, muzikos premijų komisijoms siūloma atsižvelgti į šias svarstybų gaires:

1. Aptariant solistų (pianistų, styginių, pūtikų, vargonininkų, instrumentinių ansamblių, vokalistų ar jų ansamblių) kandidatūras, atkreipti dėmesį į: a. koncertų programas, geografiją ir dažnumą lietuviškos visuomenės tarpe; b. solistų ar kolektyvų profesinius pasiekimus JAV muzikinės kultūros sistemoje.

Tie patys pasiūlymai (a, b) taikytini aptariant dirigentų (choro, orkestro) kandidatūras, papildoma

mai atkreipiant dėmesį į dirigento sugebėjimus suburti, atnaujinti, išstbulinti chorą, vokalinių ar instrumentinių ansamblių, orkestrą, kurių pasirodymų pagrindu yra siūloma premija jų vadovui.

3. Tie patys pasiūlymai (a, b) taikytini aptariant pianistų akompanuotojų, koncertmeisterių ar muzikos pedagogų veiklą, papildoma atkreipiant dėmesį į tos srities muzikų ilgamečio patyrimo veiksnį.

4. Aptariant kompozitorių kandidatūras, pirmiausia atkreiptinas dėmesys į jų profesinius pasiekimus, lyginant su JAV aukščiausiais tos srities pavyzdžiais. Be to, jei jaunas lietuvis kompozitorius profesionalas yra rekomenduojamas dalyvauti kokiame nors prestižiniame JAV tos srities konkurse, tai to fakto (dokumente medžiaga patvirtino) turėtų užtekti, apsisprendžiant mūsų bendruomenei talentingą kompozitorių paremti.

5. Aptariant muzikos tyrinėtojų kandidatus, atkreipti dėmesį į jų nuveikto darbo reikšmę visuotiniu tautos kultūros šioje srityje mastu. Čia svarstyti unikalių archyvinų kolekcijų tiesioginiai sudarytojai (ne pirkėjai ar įpėdiniai), katalogų autoriai, savo darbus publikuojantys lietuvių muzikos tyrinėtojai.

6. Visais paminėtais atvejais muzikos premijos gali būti skiriamos pakartotinai, jei kandidatai pasiekia naujų, apdovanojimo vertų kūrybinių laimėjimų.

7. Komisijai kandidatus premijai siūlyti iki rugsėjo 15 d. Premijos komisija susirenka posėdžiui ir iki rugsėjo 30 d. išrenka kandidatą, apie kurį praneša KT, atsiunčiant premijos skyrimo posėdžio protokolą.

Pastaba: JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos premija nėra tapatinama su apdovanojimais, skelbiamais įvairių konkursų (atlikėjų ar kompozitorių) nugalėtojams. Premija nedalomą. Mecenatas - Lietuvių fondas.

Priimta JAV LB Kultūros tarybos posėdyje 1999 m. gegužės 26 d.

Muzikos premijų svarstymų gaires paruošė menotyro dr. Loreta Venclauskienė

JAV Lietuvių Bendruomenės kultūros tarybos pirm. Marija Remienė kalba Cicero gegužės 9 d. per susitikimą su Vilniaus "Kanklių" ansamblio nariais
E. Šulaičio nuotr.

Vilniaus Pilaitės šv. Juozapo parapija kreipiasi

Brangūs Tautiečiai,

...pirmiausia sveikinu Jus visus gyvenančius toli nuo tėvynės žemės Lietuvos. Jums mano vardas ir daromi darbai daugiau, mažiau yra žinomi.

N. Daugėliškioje pastatyti vaikų - senelių parapijiniai globos namai, kur ne vienas rado prieglobstį ir ramybę, o dabar kai kurie studijuoja, mokosi. Nemažas našlaičių būrys gyvena šeimose, kur taip pat jau kai kurie išskleidė sparnus gyvenimui.

Tačiau vargo ir skurdo vaikų gyvenime Lietuvoje daug, pilni šiukšlynai besirausiančių vaikų, gatvėse gyvenantys vaikai, tai mūsų naujos ir laisvos Lietuvos bėda ir žaizda.

Žvelgdamas į ateitį, mūsų Arkivyskupo A. J. Bačkio nauju paskyrimu, Vilniaus - Pilaitės klebonu, pradėjau panašios veiklos kelią. Pastatyti šiame rajone nedidelę šventovę su parapijiniais našlaičių globos namais, bei jaunimo centru. Taip pat sukuriant gražią ir dvasingą gyvenimo nuotaiką.

Pirmutinis tikslas, kad vaikai iš šiukšlynų sugrįžtų į jaukius namus, į naują gyvenimą, o toliau

galėtų eiti laimingu ir teisingu gyvenimo keliu.

Kreipiuosi į visus, kuriems bent truputį rūpi Jaunoji Lietuvos karta. Manau pakeisti ir palengvinti vaikų dalį, prisidedant prie šio 2000 -čio projekto pradžios savo dosnia auka. Dievas myli linksma davėją. Tik visi kartu galėsime pakelti sunkią ir skaudžią Lietuvos vaikų dalį, baigdami šį amžių ir eidami į naująjį.

Aukais galite siųsti man į Vilnių čekiu:

Vilniaus Pilaitės šv. Juozapo parapija, Vydūno 12-15, Vilnius, Lithuania, tel. (fax.) 370-2707273,

arba pavedimu į banką:
Bankas Hermis, Jogailos g. 9a. LT-2001 Vilnius, sąskaitos valiuta (doleriais) Nr. 14106

Taip pat per Lietuvių Katalikų Religinę Šalpa, nurodant:

Vilniaus šv. Juozapo parapijai, 351 Highland Boulevard, Brooklyn, New York 11207, kur bus nurašyta nuo mokesčių, o pinigai per vyskupą pasieks tiksliai.

Šv. Juozapo palaima telydi jus visus.

Labai visiems iš anksto dėkoju.

Jūsų kun. Kl. Kęstutis Ralys

Norvegijos studijų dienos

(Projektas "Tarp Ibseno ir Hamsuno". Baltoskandijos akademija 1999.10.14-16.)

Šis projektas Lietuvoje planuojamas pirmą kartą. Baltoskandijos akademija 1992-1998 metais kasmet organizavo tarptautinius H. Ibseno seminarus, kuriuose dalyvavo žymūs Lietuvos, Latvijos ir Skandinavijos humanitarai. Prateidama H. Ibseno seminarų ir kitų norvegiškų akcijų tradiciją, akademija rengia projektą

"Tarp Ibseno ir Hamsuno", kuri skiria K. Hamsuno 140-mečiui. K. Hamsuno kūryba turėjo didžiulį rezonansą Lietuvoje ir Latvijoje, todėl šiame projekte dalyvaus Lietuvos, Latvijos ir Norvegijos tyrinėtojai bei menininkai. Akademija nori parodyti, kad tris tautos glaudžiai jungia ir jungs K. Hamsuno kūryba. Be to, projekte pirmą kartą bus atskleisti ir mažiau žinomi lietuvių, latvių ir norvegų literatūriniai ryšiai.

Baltoskandija

A. + A.

KOSTUI KLYBUI

mirus, žmonai RITAI, sūnums DONALDI ir ROBERTUI bei visiems artimiesiems reiškiamo giliausią užuojautą.

Vitalija, Raimundas ir Treisė ŠLIŽIAI

A. + A.

Dr. DOMUI KRIVICKUI

mirus, dukterims RŪTAI PENKIŪNIENEI BAKER ir IRENAI RAULINAITIENEI reiškiamo gilią užuojautą.

TAUTOS FONDAS

Tautos Fondo 25-to suvažiavimo dalyviai

S. Narkėliūnaitės nuotr.

Tautos Fondo 25-tas suvažiavimas K.Židiny

Tautos Fondas - jau pats vardas maloniai nuteikia lietuvi. Tai įstaiga, kuri rūpinasi lietuvių tautos likimu. Ji gi savo istoriniame kelyje patyrė daug vargo. Amerikos lietuviai visada padėjo Lietuvai, visokiais būdais rėmė ją kelyje į laisvę. Tad ir Tautos Fondas džiugina lietuvi.

Fondo metinis suvažiavimas įvyko gegužės 8 d., šeštadienį, Kultūros Židinyje. Tai buvo 25-tas suvažiavimas.

Vienuolyno koplyčioje 9 v. r. buvo pamaldos už mirusius ir gyvus Fondo narius. Mišias aukojo Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM.

Po mišių Židinio mažojoje salėje vyko registracija. Dalyvius čia

registravo Jadvyga Vytuvienė, Irena Veitienė. Visi gavo aplankus su reikalinga informacija.

Programą pradėjo Tautos Fondo tarybos pirmininkas Jonas Vilgalys. Pasveikinę susirinkusius, pakvietė susikaupimo minute prisiminti ir pagerbti mirusius Fondo narius, jų tarpe - neseniai mirusius veiklų Fondo tarybos vicepirmininką Jaunutį Pijų Nasvytį ir Tarybos narį Joną Klivečką.

Vyskupo malda

Vyskupas Paulius Baltakis gražioje maldoje prisiminė tautos kelią per vargus, per Dievo palaimą į laisvę. Prisiminė išeiviją, kuri puoselėja brolišką solidarumą su tauta. Meldė Dievo

palaimos, kad sėkmingai dirbtume tėvynės labui jos sunkiame kelyje į demokratiją.

Baigęs maldą, jis pasveikino šį 25-tą suvažiavimą ir pranešė, kad tuoj vyksta į Vokietiją, į vysk. Antano Deksnio laidotuves.

Sveikinimai

Suvažiavimą sveikino ir ambasadorius Anicetas Šimutis, kuris nuo pat Tautos Fondo pradžios dalyvavo visuose suvažiavimuose.

Savo ir Lietuvos vardu sveikino ambasadorius Jungtinės Tautos dr. Oskaras Jusys, Lietuvos gen. konsulas dr. Petras Anusas, Amerikos Lietuvių Tarybos vardu pasveikino plk. Donatas Skučas. (nukelta į 8 psl.)

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Tėvo diena švenčiama sekmadienį, birželio 20 d. Pranciškonų koplyčioje Brooklyne tą dieną bus aukojamos mišios už gyvus ir mirusius tėvus, kurių vardai buvo atsiųsti vienuolynui.

"Darbininko" istaigos atostogaus nuo liepos 3 iki liepos 17 d. "Darbininkas" neišeis liepos 9 ir liepos 16 d. Poatostoginis numeris išeis liepos 23 d.

Višpaties Atsimainymo parapijos žinios

Auksinio amžiaus draugija birželio 23 d. rengia pikniką - pobūvį parapijos salėje tuojau po 12 val. mišių.

Vyčių 110 kuopos mėnesinis susirinkimas bus birželio 27 d.

Kraujo davimo vaju įvyks birželio 22 d., 3 - 8 val. vak. parapijos salėje. Vaju tvarko *Knights of Columbus - Cardinal Spellman* skyrius.

Suaugusiųjų katekizacija - paruošimas krikštui numatoma pravesti mūsų parapijoje lietuvių kalba, jei bus norinčiųjų. Prasidėtų rugpjūčio mėnesį. Visi žinome, kad bolševikmečių daug vaikų nebuvo pakrikštyti. Kursai vyktų kartą savaitėje parapijos klebonijoje. Norinčius tuos kursus lankyti prašome užsiregistruoti pas kun. Vytautą Volertą tel. (718) 326-2236.

Mirė Birutė Šlepetytė- Venskuvienė

Š. m. birželio 12 d., aštuntą valandą vakaro Paryžiaus laiku savo namuose, apsupta savo vyro ambasadoriaus A. Venskiaus, sesers dr. A. Janaičienės, ligoninės kapeliono, gydytojo ir gailėstinę seselės, mirė Birutė Šlepetytė-Venskuvienė. Velionė Tuebingeno universitete studijavo germanistiką ir studijas baigė Sorbonos universitete Paryžiuje. Aktyviai reiškėsi ateitininku, Pasaulio ir lietuvių katalikų moterų organizacijose. Kelis kartus Pasaulio katalikų moterų organizacijų ir Europos bei Pasaulio krikščionių demokratų kongresuose atstovavo pavergtai Lietuvai. Dvidešimt penkeris metus redagavo VLIKO leidžiamą ELTA prancūzų kalba. Bendradarbiavo išeivijos ir Prancūzijos spaudoje. Už nuopelnus Dievui ir Tėvynei Šventojo Tėvo buvo apdovanota *Pro Ecclesia et Pontifice* ordinu. Plačiau bus sekančiuose "Darbininko" numeriuose.

Vyskupas Paulius A. Baltakis birželio 17 - 20 d. dalyvaus NCCB posėdžiuose Tucson, AZ.

Už a. a. dr. Lidijos Stantienės sielą jos mirties 30 metų sukaktį prisimenant, šv. Mišios bus aukojamos birželio 26 d., šeštadienį, 11 val. ryto Apreiškimo par. bažnyčioje. Marina ir Zigmas Raulinaičiai prašo draugus ir pažįstamus prisiminti ją savo maldose.

Darbininko administracija pradėjo siuntinėti paraginimus skaitytojams, kurie yra atsilikę su prenumeratos mokesčiu. Būtų gerai, jei skaitytojai be paraginimų atsilygintų skolą, taip sutaupydami darbo ir pašto išlaidas. Juk prenumeratos pasibaigimo data atspausdinama kiekviename lipnukė prie pavardės po raidžių EXP. Todėl administracija kreipiasi į visus skaitytojus, prašydama atsilyginti už prenumeratą, nelaukiant atskiro paraginimo. Metinė prenumerata tik 30 dol. **Labai prašome ir laukiame aukų - paramos**, nes mažas prenumeratos mokeskis nepadengia vis didėjančių išlaidų. Už paramą iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

Apreiškimo par. žinios

Pirmąją komuniją birželio 27 d. per 11 val. mišias priims: Ramūnas Bartulis, Gabija Blaudžiūnaitė, Dovas Bukauskas ir Gintas Norvila. Sveikiname!

Parapijos apatinėje salėje sekmadieniais po 11 val. mišių pradėti šachmatininkų žaidimai.

A. a. Juozo Gadeikio atminimui Tėvo dienos proga Kretinigos pranciškonų labdaros valgyklai aukoja dukros: **Adelaida Balbata** 100 dol. ir **Sofija Vashkys** 100 dol., abi iš St. Petersburg, FL.

Birželio 11 d. gautas laiškas iš **Vidos ir Jono Gražvydo Rutenių**, gvv. Vero Beach, FL.:
Mieli Pranciškonai:
"Darbininke" Kretingos Pranciškonų Labdaros valgyklos nuotrauka reiškia daugiau negu tikstantis žodžių. Siunčiu auką Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

(pas.) Gražvydas Rutenis
Idėtas 1,000 dol. čekis.

Tautos Fondo 25-tas suvažiavimas K. Židiny

TAUTOS FONDO TARYBA

Sėdi iš k.: Jadvyga Vytuvienė, Rasa Razgaitienė (sekretorė), Jonas Vilgalys (pirmininkas), Ramutė Žukaitė, dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto, Pranas Povilaitis (vicepirmininkas); stovi iš k.: Juozas Giedraitis (garbės pirmininkas), dr. Algirdas Lukoševičius, Algis Vedeckas (valdybos pirmininkas), Jurgis Valaitis (vicepirmininkas) ir Antanas Dundzila (vicepirmininkas). Trūksta: Kosto Norvilos, Evaldo Remėzos, Antano Sabalio ir Jono Vainiaus. S. Narkėliūnaitės nuotr.

(atleita iš 7 psl.)

Susirinkimas atidėtas vieną valandą

Mandatų komisiją sudarė: Vacys Steponis, Vida Penikienė, Jadvyga Vytuvienė. Ji pranešė, kad susirinkime dalyvauja 32 Tautos Fondo nariai, su įgaliojimais jų buvo 166. Viso buvo 3,880 balsai. Jie nesudarė reikaujamo skaičiaus, kad susirinkimas būtų įteisintas. Reikėjo susirinkimą atidėti vieną valandą. Taip ir buvo padaryta. Susirinkimas pradėtas 11 val.

Dvi paskaitos

Atidėto susirinkimo valanda panaudota paskaitoms. Fondo valdybos pirmininkas Algis Vedeckas pristatė kalbėtojus - ats. plk. lt. Donatą Skučą ir žurnalistą inžinierių Antaną Dundzilą.

Pirmas kalbėjo A. Dundzila tema "Karo ir pokario istorija Lietuvos mokyklose". Jis panaudojo diagramas, vadovėlius, aiškino, kaip dėstoma istorija. Buvo atsivežęs nemažą parodėlę, kuri vaizdavo Lietuvos istoriją, partizanų veiklą, genocidą.

D. Skučas kalbėjo apie Lietuvos galimybę įstoti į NATO, apie uždavinius tam pasiekti. Abu pranešimai buvo įdomūs, vertingi, bet buvo per mažai laiko apie juos pakalbėti, mintis pasisavinti.

Teisėtas susirinkimas

Po paskaitų, praleidus valandą, pradėtas teisėtas susirinkimas. Sudaryta nominacijų komisija: J. Valaitis, A. Lukoševičius, J. Giedraitis. Nutarimų komisija:

DARBININKO skaitytojai, atsiuntę prenumeratą, prisidėję aukomis laikraščio stiprinti ir atsilyginti už įvairius patarnavimus.

Po 5 dol.: Irene Kubilius, Vernon, CT; Birute Kukler, W. Haven, CT; S. Pluskonis, Northglenn, CO; Vyt. Abromaitis, Putnam, CT; Rita Bagdonas, Southbury, CT; Albina Belazaras, So. Windsor, CT; Ant. Igaunis, Waterbury, CT; Sigitas Krakauskas, West Hartford, CT; Halina Anthaney, Lewes, DE; Konstanacija Tylius, Washington, DC; R. Krulikas, Ft. Myers, FL; V. Dubauskas, Orlando, FL; Marija Virbickienė, St. Pete Beach, FL; J. Budrikis, St. Petersburg, FL; A. Daunys, St. Petersburg, FL; R. J. Bendziukas, Seminole, FL; Stasys Vencius, Panama City, FL; A. Jasaitis, Bedford Pk., IL; Marija Kuprienė, Cicero, IL; Vyt. Rubas, Riverside, IL; Vanda Sutkus, Edgewater, MD; Kazimiera Gudukas, Centerville, MA; Elena Strazdas, Centerville, MA; Ursula Norkus, Lawrence, MA; Aldona Buivydas, Marlborough, MA; J. Kackelis, Northampton, MA; Br. Kovas, Norwood, MA; Mrs. J. Bajercius, So. Boston, MA; V.

J. Valaitis, R. Razgaitienė, J. Vytuvienė.

Pereitų metų suvažiavimo protokolą perskaitė Rasa Razgaitienė. Skaitė greitai, energingai. Kalbą buvo lengva suprasti, gerai orientavosi.

Fondo Tarybos pirmininko Jono Vilgalio pranešime prisiminta: 3 tarybos posėdžiai, dalyvauta valdybos ir komisijų posėdžiuose, su veiklos ir informacijos komisijos nariu K. Miklu dalyvavo Vilniaus apskritys viršininko sukvietimo išvykoje, kuri parinko vietą Lavoriškių mokyklai statyti; su Tautos Fondo atstovu Vilniuje dr. N. Kitkausku aptarė paramą švietimui ir auklėjimui Lietuvoje.

Valdybos pirmininkas Algis Vedeckas sakė, kad turėjo 5 posėdžius, sėkmingai įvykdė Fondo nutarimus, išpareigojimus. Tautos Fondo narių knygos paruošimas eina prie pabaigos. Su Kanados Tautos Fondo atstovybės talka Lavoriškių mokyklos statybai surinkta 75,000 dol.

Atgautas 100,000 dol. indėlis subankrutavusiame Inovacinia-me banke. Dabar atrenkama 150 abiturientų, kuriems bus įteikta po 100 dol. Tautos Fondo premija. Kandidatai turės parašyti darbą tema "Lietuva ir aš". Pirmą kartą išleistas biuletenis "Tautos Fondo žinios". Biuletenis išsiuntinėtą Tautos Fondo nariams.

Iš apyskaitinio pranešimo paaiškėjo, kad Fonde yra 2,679,592 dol. Praėjusiais metais lietuviškoms organizacijoms, švietimui, spaudai, stipendijoms paskirta 189,193 dol.

DARBININKUI PAREMTI AUKOJO:

Kazakaitis, So. Boston, MA; Ona Merkis, So. Boston, MA; V. Trainavich, So. Boston, MA; J. Kucinas, W. Yarmouth, MA; J. Gedvilas, Worcester, MA; Mary Antanavicius, Worcester, MA; B. Svikla, Worcester, MA; Alpha Mikenas, Omaha, NE; P. Tutinas, North Hampton, NH; Bronė Jacikevicius, Rollinsford, NH; B. Raugas, Delran, NJ; Zigm. Lukas, Elizabeth, NJ; J. Miknevičius, Linden, NJ; J. Vazbys, Mahwah, NJ; Ch. Lakacauskis, Somerville, NJ; Izabele Bertasius, Williamstown, NJ; Eleonora Pugh, Long Beach, NJ; Aga Arlickas, Maspeth, NJ; K. Vainius, Maspeth, NY; Mrs. M. Pietz, Mount Vernon, NY; J. Kazlas, NYC, NY; Br. Petrauskas, Rochester, NY; B. Ramanauskas, Woodhaven, NY; A. K. Juzaitis, Plymouth Meeting, PA; P. Kiaune, Rochester, NY;

(bus daugiau)

Kiekviena auką yra didelė pagalba DARBININKUI. Laikraščio ateitis, tuo pačiu ir lietuvių išeivijoje priklauso nuo aukotojų dosnumo. Vien iš prenumeratos nebūtų galima išsilaikyti.

Nuoširdžiai dėkojame.

Darbininko administracija

Kontrolės komisijos aktą perskaitė Aldona Mackevičienė. Saskaitybos knygos vedamos rūpestingai, tvarkingai.

Išrinkti tarybos nariai

Penkių tarybos narių terminui pasibaigus, slaptu balsavimu išrinkti: Algis Vedeckas, Juozas Giedraitis, Antanas Dundzila, Nijolė Paronetto ir Ramutė Žukaitė. Į kontrolės komisiją išrinkti: Laima Lileikienė, Aldona Mackevičienė, Antanas Vytutis.

Nutarimai

Fondo metinio suvažiavimo nutarimus perskaitė Rasa Razgaitienė. Susirinkimas ipareigoja Tautos Fondo tarybą: remti demokratizacijos, pilietiškumo ir tautinio ugdymo skatinimą per švietimo programas Lietuvoje. Programose pabrėžiama atsakomybė už savo tautos likimą.

Surašyta 10 punktų, kurie buvo paskelbti "Darbininko" 22 numeryje.

Baigiant užduoti klausimai, išsakyti sumanymai apie mokyklos statybą, Lietuvos kariuomenę.

Buvo ir pietų pertrauka. Puišius pietus pagamino Vida Janauskienė ir Josephine Senken.

Suvažiavimas baigtas Lietuvos himnu.

Dar vieneri sėkmingi veiklos metai įrašyti į Lietuvos istoriją. Tai ir skatina mus dar uoliau dirbti Lietuvos labui, kad ji metai iš metų būtų tvirtesnė, gražesnė, kūrybingesnė.

(p.j.)

SKELBIMAI

Lietuvių susiartinimo šventė - metinis piknikas Nek. Pr. Seserų vienuolyn sodyboje Putnam, CT, šiemet įvyks sekmadienį, **liepos 25 d.** Dėl daugiau informacijų žiūr. skelbimą šio puslapio apačioje.

Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa nuoširdžiai dėkoja ponai **Janinai Hasselberg** už 5,000 dol. auką, kurią ji paskyrė Lietuvių Katalikų Moterų Sąjungai **mylimo sūnaus a. a. Algirdo Brazinsko šviesiam atminimui**. Mūsų tikėjimas tvirtina, kad žmogaus tikras gyvenimas prasideda po mirties. Todėl jungiamės prie motinos maldos, kad Visagalis Dievas suteiktų velioniui dangaus karalystę. Motinai reiškiam gilia užuojautą skausmo valandose.

A. a. Rozalijos Jasinskienės šviesiam atminimui Lietuvos našlaičiams per LKR Šalpą aukoję: 40 dol. - Rožė Kondrotienė ir sūnus Vytautas Kondrotas; 25 dol. - Stasys ir Vanda Karmazinai; 10 dol. - Charles ir Josephine Senken. Našlaičių vardų nuoširdus ačiū. (Per klaidą ši padėka niekuomet nebuvo paskelbta).

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant i Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/ CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų**, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 ir val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

Parduodamas Vilniuje Gediminio pr. netoli Parlamento rūmų pagrindiniai atremontuoti ir įrengtas butas. 5 kambariai, virtuvė ir vonia. Šviesus, 4-tame aukšte, nauja graži laiptinė. Patogi, prestižinė vieta. 130,000 dol. Tel. (617) 796-9687 vakarais. (sk.)

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Nekalto Prasidėjimo Marijos seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277. (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoja pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštu nuo 1998.06.01 jo siuntimo kainą pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aidas" igaliojiniui JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Gražvydas Rutenis, Vero Beach, FL. - 1,000 dol.

Adelaidė Balbata, St. Petersburg, FL - 100 dol.

Sofija Vashkys, St. Petersburg, FL - 100 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers

361 Highland Blvd.

Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auką Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

VILTIES siuntinių agentūra praneša, kad i Brooklyną **Vilties** atstovai atvyks š. m. birželio 19 d., šeštadienį, ir nuo 2 val. iki 5 val. popiet priims siuntinius Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose. Brooklyne mūsų atstovas yra **Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260**. Susitarus paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių i Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **birželio 26 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - **tel. (914) 258-5133**.

Siuntiniai i Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami **doleriais** per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,

4545 W. 63rd St.

Chicago, IL 60629

tel. (773) 838-1050.

sekmadienį, liepos 25 d.

Nek Pr. Marijos Seserų
vienuolyno sodyboje
PUTNAM, Connecticut

METINIS PIKNIKAS

Lietuvių Susitikimo Šventė

11:00 Koncelebruotos ŠV. MIŠIOS

Pagrindinis celebrantas: svečias iš Lietuvos -
Tėvas Algimantas Gudaitis, SJ

12:00 VAIŠĖS, užsiėmimai

3:00 Neringos stovyklautojų PROGRAMA
Vėliavų nuleidimas

4:00 Didžiųjų dovanų TRAUKIMAS

4:30 MILDOS VALANDĖLĖ už Lietuvą

5:00 ŠOKIAI ir ŽAIDIMAI visiems

Atvykite pabendrauti ir pasidžiaugti -
pasikvieskite ir savo draugus!